

Хагас жилийн үйл ажиллагааны тайлан /маягт 2/

Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлд Үнэт цаас гаргагчийн нийтлэг үүргийг хуульчилсан бөгөөд үнэт цаас гаргагч нь жилийн үйл ажиллагааны тайлан дараах маягтын дагуу Санхүүгийн зохицуулах хороо, арилжаа эрхлэх байгууллагад мэдээлэл ирүүлж, өөрийн цахим хуудсаар дамжуулан олон нийтэд мэдээлэл хүргэх үүрэгтэй.

<i>Тайлагнах хугацаа /Жишээ нь: 2020 оны 1 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 2020 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдөр/</i>	2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс 2023 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдөр
<i>Үнэт цаас гаргагчийн нэр, улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаар, үнэт цаасны код, утасны дугаар</i>	Компанийн нэр: Төрийн банк УБГД: 000269587 Үнэт цаасны код-MN00SBM05643 Утасны дугаар: (+976) 11-312107
<i>Бүртгэлтэй арилжаа эрхлэх байгууллагын нэр</i>	Монголын хөрөнгийн бирж
<i>Бизнесийн үйл ажиллагааны салбар</i>	Банк, санхүү
<i>Үнэт цаас гаргагчийн гаргасан нийт хувьцааны тоо ширхэг</i>	755,096,250
<i>Хагас ажил, улирлын тайланг бэлтгэсэн мэргэжилтэн, хянасан албан тушаалтны нэр</i>	Бэлтгэсэн мэргэжилтэн: С.Болортуяа Хянасан: Д.Жадамбаа Хөрөнгө зохицуулалтын газрын захирал

1.	<i>Хагас жилийн болон улирлын санхүүгийн тайлан /хураангуй тайлангийн үзүүлэлтийг бөглөж, санхүүгийн тайланг хавсаргана/</i>	
	<i>Санхүүгийн байдлын үзүүлэлт</i>	Хагас жилийн санхүүгийн тайланг хавсаргав. /Хавсралт №1/
	<i>Орлогын тайлан</i>	
	<i>Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан</i>	
	<i>Мөнгөн гүйлгээний тайлан</i>	
2.	<i>Хагас жилийн санхүүгийн тайланг хэлэлцээж, баталгаажуулсан төлөөлөн удирдах зөвлөлийн дэргэдэх аудитын хорооны дүгнэлт</i>	

3.	Тайлант хугацаанд үнэт цаас гаргагчийн санхүүгийн үйл ажиллагаанд нөлөөлсөн гадаад, дотоод хүчин зүйлс, санхүүгийн тайлангийн шинжилгээ, орлого, зарлага, ашигийн үзүүлэлтүүдийг тооцож дүгнэсэн удирдлагын тайлан, дүгнэлт																				
3.1.	Үйл ажиллагааны үр дүн /санхүүгийн харьцааны үзүүлэлтүүд/	Санхүүгийн тайлангийн гол үзүүлэлтүүд болох нийт активын хэмжээ 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар өмнөх оны эцэстэй харьцуулахад 3.1 хувиар буурч 4,037.4 тэрбум төгрөгт, голлох орлого олдог актив болох нийт зээлийн багц өмнөх оны эцэстэй харьцуулахад 18.5 хувиар өсч 2,411.8 тэрбум төгрөгт, нийт пассивын хэмжээ өмнөх оны эцэстэй харьцуулахад 3.5 хувиар буурч 3,540.6 тэрбум төгрөгт, өөрийн хөрөнгийн хэмжээ 0.1 хувиар өсч 496.8 тэрбум төгрөгт тус тус хүрсэн байна. Орлогын тайлангийн гол үзүүлэлтүүд болох хүүгийн орлого 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар 232.6 тэрбум төгрөгт, хүүгийн зардал 116.0 тэрбум төгрөгт, цэвэр ашиг 42.1 тэрбум төгрөгт тус тус хүрсэн байна. Банкны өөрийн хөрөнгийн өгөөж 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар 17.35 хувь, активын өгөөж 2.20 хувь байна.																			
3.2.	Хөрвөх чадвар болон санхүүгийн боломжийн үзүүлэлт нөөц,	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="748 871 1158 936">Зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлт</th> <th data-bbox="1158 871 1310 936">Байвал зохих</th> <th data-bbox="1310 871 1509 936">Биелэлт</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="748 936 1158 1023">Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө болон эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой харьцаа</td> <td data-bbox="1158 936 1310 1023">> 9%</td> <td data-bbox="1310 936 1509 1023">24.42%</td> </tr> <tr> <td data-bbox="748 1023 1158 1088">Өөрийн хөрөнгө болон эрсдэлээр жигнэсэн активын харьцаа</td> <td data-bbox="1158 1023 1310 1088">> 12%</td> <td data-bbox="1310 1023 1509 1088">24.42%</td> </tr> <tr> <td data-bbox="748 1088 1158 1153">Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын үзүүлэлт</td> <td data-bbox="1158 1088 1310 1153">> 25%</td> <td data-bbox="1310 1088 1509 1153">42.16%</td> </tr> <tr> <td data-bbox="748 1153 1158 1240">Гадаад валютын нээлттэй позици болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа (нэгж валютаар)</td> <td data-bbox="1158 1153 1310 1240">< (+ - 15%)</td> <td data-bbox="1310 1153 1509 1240">7.21%</td> </tr> <tr> <td data-bbox="748 1240 1158 1323">Гадаад валютын нээлттэй позици болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа (нийт)</td> <td data-bbox="1158 1240 1310 1323">< (+ - 30%)</td> <td data-bbox="1310 1240 1509 1323">8.15%</td> </tr> </tbody> </table>	Зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлт	Байвал зохих	Биелэлт	Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө болон эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой харьцаа	> 9%	24.42%	Өөрийн хөрөнгө болон эрсдэлээр жигнэсэн активын харьцаа	> 12%	24.42%	Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын үзүүлэлт	> 25%	42.16%	Гадаад валютын нээлттэй позици болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа (нэгж валютаар)	< (+ - 15%)	7.21%	Гадаад валютын нээлттэй позици болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа (нийт)	< (+ - 30%)	8.15%	
Зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлт	Байвал зохих	Биелэлт																			
Нэгдүгээр зэрэглэлийн өөрийн хөрөнгө болон эрсдэлээр жигнэсэн активын зохистой харьцаа	> 9%	24.42%																			
Өөрийн хөрөнгө болон эрсдэлээр жигнэсэн активын харьцаа	> 12%	24.42%																			
Төлбөр түргэн гүйцэтгэх чадварын үзүүлэлт	> 25%	42.16%																			
Гадаад валютын нээлттэй позици болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа (нэгж валютаар)	< (+ - 15%)	7.21%																			
Гадаад валютын нээлттэй позици болон өөрийн хөрөнгийн харьцаа (нийт)	< (+ - 30%)	8.15%																			
3.3.	Үнэт цаас гаргагчийн үйл ажиллагаанд гадаад, дотоод орчны нөлөөлөл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний төрөл хэлбэрт гарч буй өөрчлөлт, дээрх өөрчлөлтөд компанийн зүгээс авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээний мэдээлэл	<p>Төрийн банкны Төлөөлөн Удирдах зөвлөлийн 2022 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдрийн 106 тоот тогтоолоор Төрийн банкны 2023-2025 оны Стратеги төлөвлөгөө, 2023 оны Бизнес төлөвлөгөөг баталж, үүнд тусгагдсан зорилтуудын дагуу 2023 оны эхний хагас жилд дараах бүтээгдэхүүн үйлчилгээг шинээр гаргах болон шинэчлэлт, өөрчлөлтүүдийг тус тус хийлээ. Үүнд:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Төрөөс хэрэгжүүлж буй бодлого чиглэлийн дагуу “АЛСЫН ХАРАА-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Төрөөс эрүүл мэндийн талаар баримтлах бодлогод тусгагдсан “Хүн амыг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг сайжруулж, хүн амд эрүүл амьдрах зан үйлийг төлөвшүүлэх” зорилгод нийцсэн бүтээгдэхүүн болох “Эрүүл иргэн” хадгаламжийн бүтээгдэхүүнийг төрөлжүүлж, БНСУ дахь хамтын ажиллагааны гэрээтэй эмнэлгүүдэд эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр хамрагдах боломжийг бүрдүүлээ. - Байгууллагын харилцах данс болон Иргэдийн хугацаагүй хадгаламжид хүү тооцож эхэллээ. - Боловсролыг дэмжих зээлийн бүтээгдэхүүнийг шинэчлэн нэвтрүүлснээр сургалтын төлбөр болон дотуур байр, сургалтын 																			

		<p>хэрэглэгдэхүүнийг зээлээр санхүүжүүлэх боломжтой боллоо.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тэтгэвэр авагч иргэдэд урт хугацаагаар зээл авах боломжийг бүрдүүлж тэтгэврийн зээлийн хугацааг 24 сар болголоо. - Харилцагчид картын бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хүртээмжтэй хүргэх боломжийг бүрдүүлж, ХХБ, Голомт банкуудтай хамтран АТМ-с бэлэн зарлага авах шимтгэлийг бууруулан 100₮ болголоо. - Автомат хуримтлал үйлчилгээг сайжруулснаар Халамж, Тэтгэвэр, Хүүхдийн мөнгөнөөс хуримтлал үүсгэх боломжийг бүрдүүллээ. - Гялсбанк үйлчилгээнд олон улсын чиг хандлагад нийцсэн технологийн шийдэл бүхий боломжуудыг нэвтрүүлэх, цахимаар зээл олгох, загвар, дизайныг шинэчлэх хөгжүүлэлтүүд төлөвлөгөөний дагуу хийгдэж байна.
3.4.	<p><i>Санхүүгийн байдлын тайлангийн гадуур бүртгэгдсэн ажил, гүйлгээний талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Санхүүгийн байдлын тайлангийн гадуур бүртгэгдсэн ажил гүйлгээний талаарх тайланг хавсаргав. /Хавсралт №2/ - НБББ хавсаргав. /Хавсралт№3/
4.	<p><i>Үнэт цаас гаргагчийн тайлант хугацаанд хийгдсэн сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл болон их хэмжээний хэлцлийн мэдээлэл, хэлцэл хийгдэх ач холбогдол зорилго, сонирхлын зөрчилтэй этгээдийн талаарх мэдээлэл /тайлант хугацаанд хийгдсэн нийт сонирхлын зөрчилтэй хэлцлийн талаарх мэдээллийг тусгана/</i></p>	
		<p>ТУЗ-ийн 23 тоот тогтоолоор батлагдсан “Төрийн банк ХК-ийн сонирхлын зөрчилтэй хэлцэлд хяналт тавих журам”-ын 4.7 дэх заалтын дагуу Комплаенсийн газраас сонирхлын зөрчилтэй хийгдсэн хэлцлийн тайланг сар бүр гарган дараа сарын 03-ны өдрийн дотор Гүйцэтгэх захиралд хүргүүлэн баталгаажуулж, ТУЗ-ийн дэргэдэх Засаглалын албанд хүргүүлж ажилладаг. 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар 1106 хэлцэл хийгдсэн.</p>
5.	<p><i>Үнэт цаас гаргагч нь төсөл хэрэгжүүлэх зорилгоор олон нийтэд санал болгон хувьцаа гаргасан бол төсөл хэрэгжисж эхэлснээс хойших төслийн хэрэгжилтийн явц, татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн зарцуулалтын тайлан, мэдээлэл</i></p>	
		<p>Татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийг зарцуулж дууссан бөгөөд зарцуулалтын тайланг 2023 оны 05 дугаар сарын 26-ны өдрийн 01/3053 тоот албан бичгээр хүргүүлсэн.</p>
5.	<p><i>Компанийн засаглалтай холбоотой мэдээлэл</i></p>	
		<p>/Хавсралт№4/</p>
6.	<p><i>Үнэт цаас гаргагчийн засаглалтай холбоотой тайлан, мэдээлэл</i></p>	
		<p>"Төрийн банк" ХК-ийн Хувьцаа эзэмшигчийн хурал /ХЭХ/, Төлөөлөн удирдах зөвлөл /ТУЗ/, Гүйцэтгэх удирдлага гэсэн удирдлагын дараалсан бүтэцтэй, компанийн сайн засаглалын зарчмуудыг үйл ажиллагаандаа хэвшил болгон хэрэгжүүлэн банкны засаглалыг сайжруулан ажиллаж байна. ТУЗ нь 2023 оны эхний хагас жилд нийт 9 удаа, ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын хурал нийт 18 удаа тус тус хуралдаж, цаг үеийн холбогдох асуудлуудыг хэлэлцэн шийдвэрлэж, үүрэг даалгавар тухай бүр өгч ажилласан.</p>

Мэдээлэл гаргагч этгээд болон мэдээллийн үнэн зөвийг баталсан этгээдийн гарын үсэг, огноо:

Овог, нэр: Ө.Гантөр

Албан тушаал: "Төрийн банк" ХК-ийн Гүйцэтгэх захирал

Гарын үсэг: .....

(Тамга/тэмдэг)

Мэдээлэл бэлтгэж, хүргүүлсэн этгээдийн гарын үсэг, огноо:

Овог, нэр: Д.Жадамбаа

Албан тушаал: Хөрөнгө зохицуулалтын газрын захирал

Гарын үсэг: .....

A blue ink signature written over a dotted line.

Хавсралт!

САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН (IFRS-д нийцсэн)

Төрийн банк

2023 оны 6 дугаар сарын 30

Төгрөгөөр	Баллалсын зүйл	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ХӨРӨНГӨ		
1.1	Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	1,156,312,729,626.61	960,407,393,937.04
1.1.1	Бэлэн мөнгө	50,185,616,401.38	47,874,304,015.35
1.1.2	Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан мөнгө (3 хүртэлх сарын хугацаатай)	655,073,979,791.27	312,965,732,150.21
1.1.3	Мөнгөтэй адилтгах хөрөнгө	450,766,401,160.00	599,150,107,200.00
1.1.4	Мөнгөн хөрөнгөнд хуримтлуулж тооцсон хүүгийн авлага	286,732,273.96	417,250,571.48
1.2	Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	252,388,800,393.80	265,200,919,898.11
1.2.1	Монголбанкинд байршуулсан хөрөнгө	252,064,040,653.22	264,439,589,941.24
1.2.2	Бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	0.00	0.00
1.2.3	Бусад хөрөнгө	0.00	0.00
1.2.4	Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгөнд хуримтлуулж тооцсон хүүгийн авлага	500,282,444.31	858,762,629.78
1.2.5	Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгийн эрсдэлийн сан	-175,522,703.73	(97,432,672.91)
1.3	Хөрөнгө оруулалт	714,248,970,096.78	392,787,354,451.22
1.3.1	Арилжааны үнэт цаас	10,694,465.00	10,647,573.32
1.3.2	Борлуулахад бэлэн үнэт цаас	247,546,974,205.74	230,006,387,332.71
1.3.3	Хугацааны эцэс хүртэл эзэмшиж үнэт цаас	0.00	0.00
1.3.4	Зээл ба авлага гэж ангилсан бусад үнэт цаас	67,005,889,397.35	10,001,258,758.91
1.3.5	Хараат, хамтын хяналттай, охин компанид оруулсан хөрөнгө оруулалт	0.00	0.00
1.3.6	Барьцаанд байгаа үнэт цаас	385,080,844,462.44	138,664,308,458.08
1.3.7	Үнэт цаасанд хуримтлуулж тооцсон хүүгийн авлага	15,067,782,399.92	15,181,618,499.21
1.3.8	Үнэт цаасны эрсдэлийн сан	-463,214,833.68	(1,076,866,171.01)
1.4	Зээл (цэвэр дүнгээр)	1,868,626,502,079.71	2,247,758,579,454.54
1.4.1	Хэвийн зээл	1,773,695,414,218.97	2,157,960,272,175.46
1.4.2	Хугацаа хэтэрсэн зээл	32,694,127,787.73	28,572,294,646.53
1.4.3	Хэвийн бус зээл	22,561,911,780.02	14,736,344,102.06
1.4.4	Эргэлзээтэй зээл	34,088,091,981.49	28,004,740,244.67
1.4.5	Муу зээл	172,620,948,579.10	182,511,871,191.54
1.4.6	Зээлийн хойшлогдсон төлбөр	-7,635,578,203.25	(10,661,945,793.29)
1.4.7	Зээлд хуримтлуулж тооцсон хүүгийн авлага	31,876,166,970.15	43,689,438,977.41
1.4.8	Зээлийн эрсдэлийн сан	-191,274,581,034.50	(197,054,436,089.85)
1.5	Дериватив санхүүгийн хөрөнгө	15,034,433,451.39	8,941,400,540.59
1.6	Бусад санхүүгийн хөрөнгө	8,016,284,933.50	3,637,615,849.32
1.6.1	Бусдаас авах авлага (цэвэр дүнгээр)	8,016,284,933.50	3,637,615,849.32
1.6.2	Банк, салбар хоорондын тооцоо	0.00	0.00
1.6.3	Өмчлөх бусад хөрөнгө (цэвэр дүнгээр)	0.00	0.00
1.6.4	Бусад	0.00	0.00
1.7	Бусад санхүүгийн бус хөрөнгө	10,263,521,815.48	19,001,449,141.95
1.7.1	Бусад тооцоо	1,784,817,493.64	2,414,461,025.15
1.7.2	Бараа материал, үнэ бүхий зүйл	3,380,200,754.99	4,246,070,920.23
1.7.3	Үнэт металл (цэвэр дүнгээр)	0.00	0.00
1.7.4	Өмчлөх бусад хөрөнгө (цэвэр дүнгээр)	1,329,245,969.77	10,371,579,264.63
1.7.5	Татварын авлага	0.00	0.00
1.7.6	Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	3,765,435,807.95	1,930,581,676.81
1.7.7	Бусад	3,821,789.13	38,756,255.13
1.8	Үндсэн хөрөнгө	118,067,096,644.50	128,485,298,571.93
1.9	Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	2,848,500,000.00	2,848,500,000.00
1.10	Борлуулах зориулалттай хөрөнгө	12,894,112,703.91	55,155,514.60
1.11	Биег бус хөрөнгө	5,940,581,880.80	8,260,130,832.48
1.12	Иийт хөрөнгийн дүн	4,164,641,533,626.49	4,037,383,798,191.77
2	ӨР ТӨЛБӨР		
2.1	Харилцах	811,681,881,634.82	1,027,568,923,512.62
2.1.1	Харилцах дансны нэрлэсэн үлдэгдэл	811,681,881,634.82	1,027,494,954,508.75
2.1.2	Харилцах дансанд хуримтлуулж тооцсон хүүгийн өглөг	0.00	73,969,003.87

2.2	Хадгаламж	1,930,013,406,583.43	1,912,391,204,594.20
2.2.1	Хугацаагүй хадгаламж	250,385,877,133.66	283,250,109,052.55
2.2.2	Хугацаатай хадгаламж	1,625,875,591,130.00	1,566,534,471,244.51
2.2.3	Бусад төрлийн хадгаламж	0.00	0.00
2.2.4	Хадгаламжинд хуримтлуулж тооцсон хүүгийн өглөг	53,751,938,319.77	62,606,624,297.14
2.3	Банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр	435,041,459,058.25	358,442,573,411.54
2.3.1	Банк, санхүүгийн байгууллагаас байршуулсан харилцах, хадгаламж	313,450,464,804.38	216,709,189,949.69
2.3.2	Банк, санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл (хугацаа хэтэрсэн зээлийн дүнг оруулсан)	119,075,516,542.39	136,430,322,903.46
2.3.3	Эх үүсвэрийн хойшлогдсон төлбөр	0.00	0.00
2.3.4	Банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэрт хуримтлуулж тооцсон хүүгийн өглөг	2,515,477,711.48	5,303,060,558.38
2.4	Бусад эх үүсвэр	456,321,207,076.20	199,107,494,390.00
2.4.1	Банкнаас гаргасан өрийн бичиг	0.00	0.00
2.4.2	Банкнаас гаргасан үнэт цаас	0.00	0.00
2.4.3	Төслийн зээлийн санхүүжилт	114,229,465,133.47	109,168,888,546.09
2.4.4	Буцаан худалдан авах нөхцөлөөр худалдсан үнэт цаас (рсно)	331,209,466,333.56	78,953,892,273.64
2.4.5	Хамтын зээлжүүлэлтийн эх үүсвэр	0.00	0.00
2.4.6	Бусад	7,665,224,438.93	8,701,948,677.64
2.4.7	Бусад эх үүсвэрийн хойшлогдсон төлбөр	0.00	0.00
2.4.8	Бусад эх үүсвэрт хуримтлуулж тооцсон хүүгийн өглөг	3,217,051,170.25	2,282,764,892.63
2.5	Дериватив санхүүгийн өр төлбөр	2,286,265,013.69	5,118,140,035.61
2.6	Бусад санхүүгийн өр төлбөр	25,907,029,513.91	16,979,976,201.21
2.7	Бусад санхүүгийн бус өр төлбөр	7,181,105,612.37	20,993,651,064.79
2.8	Хоёрдогч өглөг	0.00	0.00
2.9	Давуу эрхийн хувьцаа (өр төлбөр)	0.00	0.00
	Нийт өр төлбөрийн дүн	3,668,432,354,492.67	3,540,601,963,209.97
3	ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ		
3.1	Хувь нийдүүлсэн хөрөнгө	188,774,062,500.00	188,774,062,500.00
3.1.1	Давуу эрхийн хувьцаа	0.00	0.00
3.1.2	Энгийн хувьцаа	188,774,062,500.00	188,774,062,500.00
3.2	Нэмж тологдсон капитал	14,652,725,000.00	14,652,725,000.00
3.3	Халаасны хувьцаа	0.00	0.00
3.4	Дахин үнэлгээний цэмэгдэл	22,586,672,565.98	22,586,672,565.98
3.5	Хуримтлагдсан ашиг, алдагдал	278,566,612,999.97	258,258,530,366.04
3.6	Бусад өөрийн хөрөнгө	(8,370,893,932.13)	12,509,844,549.77
3.6.1	Хувьцааны опцион	0.00	0.00
3.6.2	Ноөцийн сан	693,668,759.08	693,668,759.08
3.6.3	Ханш, үнэлгээний тэгшитгэлийн сан	0.00	0.00
3.6.4	Эрсдэлийн сангийн нөөц	0.00	14,363,385,743.78
3.6.5	Нийгмийн хөгжлийн сан	728,853,452.00	728,853,452.00
3.6.6	Хорвох өр төлбөр	0.00	0.00
3.6.7	Хувьцааны баталгаа бүхий зээл	0.00	0.00
3.6.8	Бусад	-9,793,416,143.21	(3,276,063,405.09)
3.7	Өөрийн хөрөнгийн дүн	496,209,179,133.82	496,781,834,981.79
4	Өр төлбөр ба өөрийн хөрөнгийн дүн	4,164,641,533,626.49	4,037,383,798,191.77

Тайланг үнэн зөв гаргасан:

Тэргүүн дэд захирал

Дэд захирал

Санхүүгийн газрын захирал

Санхүүгийн газрын хяналтын мэргэжилтэн

Тайлан мэдээний хэлтсийн захирал

Тайлан мэдээний хэлтсийн хяналтын мэргэжилтэн

Тайлан мэдээний хэлтсийн тайлагнгийн мэргэжилтэн

Д.Сугар

Д.Багтулга

М.Гантуяа

Э.Түвшинжаргал

Д.Лхагвасүрэн

Д.Наранцаирал

О.Сэрээтэр

ОРЛОГЫН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАЙЛАН

Төрийн банк

2023 оны 6 дугаар сарын 30

Төгрөгөөр

Оп. сар, олоор

	Орлого, зардлын зүйл	Өмнөх үеийн дүн	Тайланг үеийн дүн
1	Хүүгийн орлого	404,929,919,176.03	232,615,369,027.18
1.1	Монголбанкнд байршуулсан хоронгийн	10,358,273,479.80	6,165,386,087.34
1.2	Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хоронгийн	5,638,177,934.11	4,753,657,718.92
1.3	Үнэт цаасны	83,668,435,451.65	55,790,085,501.10
1.4	Зээлийн	298,051,481,966.64	159,737,651,545.85
1.5	Бусад хүүгийн орлого	7,213,550,343.83	6,168,588,173.97
2	Хүүгийн зардал	182,859,622,917.40	116,013,628,587.40
2.1	Хариуцахад төлсөн хүү	0.00	2,411,692,598.27
2.2	Хадгаламжанд төлсөн хүү	157,809,615,751.79	94,677,808,713.53
2.3	Зээлийн хүүгийн зардал	2,322,444,968.11	3,913,796,715.51
2.4	Үнэт цаасны хүүгийн зардал	8,756,980,970.82	4,176,986,963.96
2.5	Бусад хүүгийн зардал	13,970,581,226.68	10,833,343,596.13
3	Хүүгийн цэвэр орлого [(1)-(2)]	222,070,296,258.63	116,601,740,439.77
4	Эрхлэлийн сангийн зардал	129,907,446.89	5,816,209,281.03
4.1	Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хоронгийн	129,907,446.89	0.00
4.2	Үнэт цаасны	0.00	0.00
4.3	Зээлийн	0.00	5,816,209,281.03
5	Эрхлэлийн сангийн дараах цэвэр орлого [(3)-(4)]	221,940,388,811.74	110,785,531,158.75
6	Бусад орлого	70,295,774,991.28	40,465,060,546.84
6.1	Хүүгийн бус орлого	64,420,727,065.91	37,108,495,352.53
6.1.1	Арижсааны орлого	13,526,390,480.73	8,838,718,970.74
6.1.2	Хяны, үнэлгээний тэгшитгэлийн орлого	15,369,456,654.34	9,372,722,416.68
6.1.3	Банкны бүтээгдэхүүнтэй холбоотой үйлчилгээний хураамж, ниймтгэлийн орлого	34,132,518,345.83	18,873,898,164.66
6.1.4	Бусад хүүгийн бус орлого	1,392,361,585.01	23,155,800.27
6.2	Бусад орлого, олз	5,875,047,925.38	3,356,565,194.49
7	Бусад зардал	168,082,544,010.01	99,219,716,646.06
7.1	Хүүгийн бус зардал	167,499,169,462.23	99,046,938,209.66
7.1.1	Бусад эрхлэлийн сангийн зардал	4,641,890,758.15	3,687,608,415.55
7.1.2	Арижсааны зардал	64,787,328.21	738,415,867.97
7.1.3	Хяны, үнэлгээний тэгшитгэлийн зардал	16,222,021,025.90	17,710,851,795.34
7.1.4	Хураамж, ниймтгэлийн зардал	8,828,413,828.91	4,974,380,007.26
7.1.5	Үийн ажиллагааны бусад зардал	137,742,056,521.06	71,935,682,123.53
7.2	Бусад зардал, гэрз	583,374,547.78	172,778,436.40
8	Татварын өмнөх ашиг, алдагдал (5+6-7)	124,153,619,793.01	52,030,875,059.52
9	Орлогын татварын зардал	26,858,776,580.95	9,891,042,749.67
10	Татварын дараах ашиг, алдагдал (8-9)	97,294,843,212.06	42,139,832,309.85
11	Зогсоосон үйл ажиллагааны цэвэр орлого, зардал	0.00	0.00
12	Тайланг үеийн цэвэр ашиг, алдагдал (10+11)	97,294,843,212.06	42,139,832,309.85
13	Бусад дэлгэрэнгүй орлого	(15,061,945,652.02)	6,517,352,738.12
13.1	Үндсэн хоронго ба биет бус хоронгийн дахин үнэлгээний тэмгэцэл дансны өсөлт, бууралт	11,134,857.16	
13.2	Борлуулахад бэлэн үнэт цаасны дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	(15,035,130,509.18)	6,517,352,738.12
13.3	Хяны, үнэлгээний тэгшитгэлийн сангийн өсөлт, бууралт		
13.4	Эрхлэлийн сангийн ноогийн өсөлт, бууралт		
13.5	Бусад	(37,950,000.00)	0.00
14	Тайланг хугацааны нийт дэлгэрэнгүй орлогын дүн (10+11)	82,232,897,560.04	48,657,185,047.97

Тайланг үзэн зөв гаргасан:

Тэргүүн дэд захирал

Дэд захирал

Санхүүгийн газрын захирал

Санхүүгийн газрын хяналтын мэргэжилтэн

Тайлан мэдээний хэлтсийн захирал

Тайлан мэдээний хэлтсийн хяналтын мэргэжилтэн

Тайлан мэдээний хэлтсийн тайлангийн мэргэжилтэн

МОНГОН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

Төрийн банк

2023 оны 6 дугаар сарын 30

Кодын нэр	Үзүүлэлт	Өмнөх үеийн дүн	Тайланг үеийн дүн
1	Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйцээг	***	***
1.1	Орлогын гүйцээг үндэслэн өмнөх үеийн (хэлбэртэй)	124,153,619,793.01	52,830,875,059.52
1.2	Өрхлөгч, гэрлэлтэй түрүүлэгч:	-303,745,526,718.66	-97,688,546,795.19
1.2.1	Эрхлэлийн өмчийн эрхтэй (+)	4,771,798,205.04	9,503,817,696.58
1.2.2	Эрхлэгч, хэрэгдэлтэй эрхтэй (+)	13,976,314,959.62	9,648,907,553.91
1.2.3	Хэшиг, үндэслэлтэй тээврийн хэрэгсэл (-), эрхлэл (+) (Мөнгө ба түүнийг эцэглэх хөрөнгөөс бусад)	0.00	0.00
1.2.4	Хувьцаагуудын мүүлийн эрхтэй (-)	-404,929,919,176.03	-332,615,369,027.18
1.2.5	Хувьцаагуудын мүүлийн эрхтэй (+)	182,859,622,917.40	116,013,628,587.40
1.2.6	Хөрөнгийн хөрөнгөөс хасарсан эсвэл (-), гэрлэлт (+)	-423,443,624.69	-239,531,605.90
1.2.7	Бусад эсвэл (-), гэрлэлт (+)	0.00	0.00
1.3	Хөрөнгийг, ор төлбөрийн өөрчлөлтийн төхирүүлэгч:	561,250,037,841.48	-273,517,359,891.59
1.3.1	Банк, санхүүгийн байгууллагад байрлуулсан хөрөнгийн өсөлт (-), бууралт (+)	-52,852,243,510.48	-12,453,639,318.84
1.3.2	Арилжааны үйлдэлтэй өсөлт (-), бууралт (+)	-23,473,585,187.68	243,957,962,225.02
1.3.3	Эзэмшигчтэй өсөлт (-), бууралт (+)	360,691,875,535.06	-376,850,410,093.01
1.3.4	Бусад санхүүгийн хөрөнгийн өсөлт (-), бууралт (+)	-21,643,024,676.86	10,471,701,994.59
1.3.5	Бусад санхүүгийн бус хөрөнгийн өсөлт (-), бууралт (+)	4,315,360,140.14	-8,014,836,514.28
1.3.6	Хөрөнгийн хариуцаагчийн өсөлт (+), бууралт (-)	-98,537,534,117.39	207,193,494,869.80
1.3.7	Банк, санхүүгийн байгууллагаас таслан эх үүсвэрийн өсөлт (+), бууралт (-)	166,399,649,187.09	-73,811,302,799.81
1.3.8	Бусад санхүүгийн ор төлбөрийн өсөлт (+), бууралт (-)	216,249,174,015.03	-271,727,697,417.10
1.3.9	Бусад санхүүгийн бус ор төлбөрийн өсөлт (+), бууралт (-)	10,098,366,456.58	7,717,267,161.64
1.4	Бусад өөрчлөлт:	184,388,042,178.40	83,670,944,876.46
1.4.1	Аван зүү (-)	399,607,648,740.34	220,329,780,735.18
1.4.2	Төлсөн зүү (-)	-188,401,065,781.81	-126,795,580,137.92
1.4.3	Орлогын татварын төлөгч (-)	-26,858,776,580.95	-9,891,042,749.67
1.4.4	Эрдэнийн өртөгөөс хасарсан эсвэл, өсөлт (-)	-115,808,184.21	27,787,028.87
1.4.5	ШЗН-ийн өөрчлөлт 2022 оны ашиг/ашигдал	156,043,985.03	
1.5	Үндсэн үйл ажиллагааны нийт мөнгөн гүйцээгийн дүн	666,046,173,094.23	-235,504,086,750.79
2	Хөрөнгийн өөрчлөлтийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйцээг	***	***
2.1	Мөнгөн өрсөлийн дүн (+)	21,659,267,079,000.00	283,790,915,501.22
2.1.1	Үндсэн хөрөнгийг борлуулсны өртөг	0.00	0.00
2.1.2	Илгээг бус хөрөнгийг борлуулсны өртөг	0.00	0.00
2.1.3	Хөрөнгийг өрсөлдөгчид заруулахтай хэрэгтэй борлуулсны өртөг	0.00	0.00
2.1.4	Олон нийтийн, хэрэгтэй компанийн, хамтныг хамттай аж ахуйн нэгжид оруулсан хөрөнгийг оруулалт борлуулсны өртөг	0.00	0.00
2.1.5	Бусад үрг мугаар хөрөнгийг борлуулсны өртөг	0.00	0.00
2.1.6	Зөвхөн ба ашигтай гэж ангилсан хөрөнгөтэй өртөгөөр бүртгэгдсэн хөрөнгийг оруулалт борлуулсны өртөг	0.00	57,000,000,000.00
2.1.7	Борлуулалтад бэлэн үйлдэл хэвээр үлдсэн өртөг	21,659,267,079,000.00	226,790,915,501.22
2.1.8	Хуулиар эзэр хүртэл эзэмшигч үйлдэл хэвээр үлдсэн өртөг	0.00	0.00
2.1.9	Хуулиар өмчлөлтийн өртөг	0.00	0.00
2.1.10	Бусад өмчлөлт өртөг		
2.2	Мөнгөн зарлагын дүн (-)	-23,987,501,608,789.58	-209,687,333,693.28
2.2.1	Үндсэн хөрөнгийг эзэмшигчид төлсөн	15,535,176,800.00	7,256,650,656.00
2.2.2	Илгээг бус хөрөнгийг эзэмшигчид төлсөн	1,076,247,989.50	2,774,609,794.00
2.2.3	Хөрөнгийг өрсөлдөгчид заруулахтай хэрэгтэй өртөг эзэмшигчид төлсөн	0.00	0.00
2.2.4	Олон нийтийн, хэрэгтэй компанийн, хамтныг хамттай аж ахуйн нэгжид оруулсан хөрөнгийг оруулалт эзэмшигчид төлсөн	0.00	0.00
2.2.5	Зөвхөн ба ашигтай гэж ангилсан хөрөнгөтэй өртөгөөр бүртгэгдсэн хөрөнгийг оруулалт эзэмшигчид төлсөн	0.00	0.00
2.2.6	Борлуулалтад бэлэн үйлдэл хэвээр үлдсэн өртөг	23,970,892,184,000.00	199,656,073,243.28
2.2.7	Хуулиар эзэр хүртэл эзэмшигч үйлдэл хэвээр үлдсэн өртөг	0.00	0.00
2.2.8	Бусад үрг мугаар хөрөнгийг эзэмшигчид төлсөн		
2.2.9	Бусад өмчлөлт зарлагын		
2.3	Хөрөнгийн өөрчлөлтийн үйл ажиллагааны нийт мөнгөн гүйцээгийн дүн	-328,136,529,789.50	-71,163,581,807.94
3	Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйцээг	***	***
3.1	Мөнгөн өрсөлийн дүн (+)	637,034,662,775.71	317,035,732,482.60
3.1.1	Бусад эх үүсвэр талыг худалдан авсан	611,597,875,275.71	317,035,732,482.60
3.1.2	Хөрөнгийн өртөгөөс худалдан авсан		
3.1.3	Хуулиар бэлэн үйлдэлтэй бусад үйлдэл хэвээр үлдсэн өртөг	25,436,787,500.00	0.00
3.1.4	Төрөл бүрийн хэлтэс		
3.1.5	Бусад		
3.2	Мөнгөн зарлагын дүн (-)	-636,126,003,490.29	-351,540,563,229.32
3.2.1	Бусад эх үүсвэр төлсөн	636,050,626,358.46	303,456,034,029.32
3.2.2	Хөрөнгийн өртөг төлсөн		
3.2.3	Санхүүгийн түрээсийн өртөг төлсөн	37,427,131.83	
3.2.4	Хуулиар бэлэн үйлдэлтэй бусад төлсөн		
3.2.5	Төлсөн өртөг ашиг		48,084,529,200.00
3.2.6	Бусад	37,950,000.00	0.00
3.3	Санхүүгийн үйл ажиллагааны нийт мөнгөн гүйцээгийн дүн	89,908,659,285.42	-34,504,830,746.72
4	Ихэвчлэн хэргийн зөрүү	0.00	0.00
5	Бусад мөнгөн гүйцээг	338,708,302,590.15	-195,905,336,689.57
6	Мөнгө ба түүнийг эцэглэх хөрөнгийн хэшиг үлдэгдэл	817,604,427,036.46	1,156,312,729,626.61
7	Мөнгө ба түүнийг эцэглэх хөрөнгийн хэшиг үлдэгдэл	1,156,312,729,626.61	960,407,393,937.84

Тайланг үнэн зөв гэрлэсэн.

Тэргүүн дэд захирал

Дэд захирал

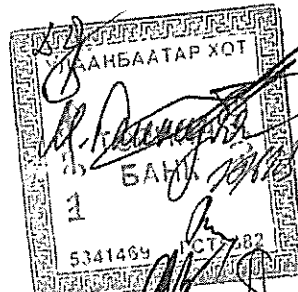
Санхүүгийн газрын захирал

Санхүүгийн газрын хяналтын мэргэжилтэн

Тайлан мэдээний хэлтэсийн захирал

Тайлан мэдээний хэлтэсийн хяналтын мэргэжилтэн

Тайлан мэдээний хэлтэсийн тайлангийн мэргэжилтэн

Д.Сүтэр

Д.Багтулга

М.Гантүмэ

Э.Түвшинжаргал

Д.Лхагвасүрэн

Д.Наранцарал

О.Сэрээтэр

ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛГИЙН ТАЙЛАН

Төрийн банк

2023 оны 6 дугаар сарын 30

	Төрийн банк	Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан										Төгрөгөөр	
		Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө	Пэмж тологдсон капитал	Халааны хувьцаа	Дохин үнэлгээний нэмэгдэл	Бусад өөрийн хөрөнгө	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт дүн	Он сар өдөр				
1	2021 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн үлдэгдэл	178,000,000,000.0	0.0	0.0	22,666,025,268.8	6,702,186,577.0	181,115,725,802.9				388,483,937,648.7		
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн боллогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны заруулга												
3	Залруулсан үлдэгдэл	178,000,000,000.0	0.0	0.0	22,666,025,268.8	6,702,186,577.0	181,115,725,802.9				388,483,937,648.7		
4	Тайлант үеийн цэрэр ашиг, алдагдал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0				0.0		
5	Бусад дэлгэрэнгүй орлого												
6	Өмчид гарсан өөрчлөлт	10,774,062,500.0	14,652,725,000.0		11,134,857.2	(15,073,080,509.2)	97,294,843,212.1				97,294,843,212.1		
7	Хуваарилсан ногдол ашиг	0.0		0.0	0.0	0.0	65,556,425.0				(15,061,945,652.0)		
8	Дохин үнэлгээний нэмэгдлийн хэрэгжсэн дүн	0.0	0.0	0.0	(90,487,560.0)		90,487,560.0				0.0		
9	2022 оны 12-р сарын 31-ний өдрийн үлдэгдэл	188,774,062,500.0	14,652,725,000.0	0.0	22,586,672,566.0	(8,370,893,932.1)	278,566,613,000.0				496,209,179,133.8		
10	Нягтлан бодох бүртгэлийн боллогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны заруулга												
11	Залруулсан үлдэгдэл	188,774,062,500.0	14,652,725,000.0	0.0	22,586,672,566.0	5,992,491,811.6	(14,363,385,743.8)				496,209,179,133.8		
12	Тайлант үеийн цэрэр ашиг, алдагдал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	42,139,832,309.9				42,139,832,309.9		
13	Бусад дэлгэрэнгүй орлого												
14	Өмчид гарсан өөрчлөлт	0.0		0.0			6,517,352,738.1				6,517,352,738.1		
15	Хуваарилсан ногдол ашиг	0.0		0.0	0.0	0.0	(48,084,529,200.0)				(48,084,529,200.0)		
16	Дохин үнэлгээний нэмэгдлийн хэрэгжсэн дүн	0.0	0.0	0.0							0.0		
17	2023 оны 06-р сарын 30-ны өдрийн үлдэгдэл	188,774,062,500.0	14,652,725,000.0	0.0	22,586,672,566.0	12,509,844,549.8	258,258,530,366.0				496,781,834,981.8		

Тайланг үнэн зөв гаргасан:

Төргүүн дэд захирал

Дэд захирал

Санхүүгийн газрын захирал

Санхүүгийн газрын хяналтын мэргэжилтэн

Тайлан мэдээний хэлтсийн захирал

Тайлан мэдээний хэлтсийн хяналтын мэргэжилтэн

Тайлан мэдээний хэлтсийн тайлангийн мэргэжилтэн

Д.Сугар

Д.Баттулга

М.Гантуяа

Э.Гүвшинжаргал

Д.Лхагвасүрэн

Д.Наранцрал

О.Сэрээтэр

Төрийн банк ТЭНЦЛИЙН ГАДУУРХ ДАНСНЫ ҮЛДЭГДЛИЙН ТАЙЛАН

2023 оны Зургаадугаар сар 30

Дансны код	Дансны нэр	Дүн
	Тэнцлийн гадуурх дансууд	9,378,756,648,944.31
61000000	Зээл, зээлтэй адилтгах хөрөнгөнд хамаарах үүрэг	15,302,061,537.31
61010000	Банкны гаргасан баталгаа	-
61020000	Импортын баталгаа	-
61030000	Экспортын баталгаа	-
61040000	Урьдчилгаа төлбөрийн баталгаа	1,018,342,945.00
61050000	Банкны гаргасан батлан даалт	-
61060000	Векселийн батлан даалт	-
61070000	Харилцагчийн өмнөөс гаргасан аккредитивын батлан даалт	-
61080000	Тендерийн батлан даалт	1,084,318,842.22
61090000	Гүйцэтгэлийн батлан даалт	8,613,944,291.67
61100000	Импортын аккредитив	146,294,228.38
61110000	Экспортын аккредитив	-
61120000	Зээлийн шугам	445,036,358.00
61130000	Овердрафтын зээлийн шугам	3,994,124,872.05
61140000	Худалдсан зээлтэй холбоотой хүлээж болзошгүй үүрэг	-
61150000	Үйл ажиллагааны түрээсээр хүлээсэн үүрэг	-
61160000	Хамтын зээлжүүлэлтээр хүлээсэн үүрэг	-
61170000	Бусад болзошгүй үүрэг	-
62000000	Барьцаа хөрөнгө	8,268,997,400,125.02
62010000	Үнэт цаас	-
62020000	Хөдлөх хөрөнгө	283,230,832,744.47
62030000	Үл хөдлөх хөрөнгө	4,052,138,578,218.25
62040000	Үнэт металл	-
62050000	Бусдаас авсан баталгаа, батлан даалт	39,333,896,523.38
62060000	Бусад барьцаа	3,894,294,092,638.92
63000000	Тэнцлээс хассан хөрөнгө	106,522,602,040.62
63100000	Банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө	-
63200000	Үнэт цаасны эрсдэлийн сангаар хаасан үнэт цаас	-
63300000	Зээлийн эрсдэлийн сангаар хаасан зээл	1,051,598,255.90
63400000	Өмчлөх бусад хөрөнгийн эрсдэлийн сангаар хаасан хөрөнгө	-
63500000	Үнэт металлын эрсдэлийн сангаар хаасан үнэт металл	-
63600000	Авлагын эрсдэлийн сангаар хаасан авлага	78,517,248.93
63700000	Хуримтлуулж тооцохыг зогсоосон хүү	105,392,486,535.79
64000000	Дериватив санхүүгийн хэрэгсэл	326,158,539,514.71
64100000	<i>Спот арилжаа</i>	91,229,158.30
64101000	Гадаад валютын арилжааны авлага	45,473,800.00
64102000	Гадаад валютын арилжааны өглөг	45,755,358.30
64103000	Үнэт металлын арилжааны авлага	-
64104000	Үнэт металлын арилжааны өглөг	-
64105000	Үнэт цаасны арилжааны авлага	-

64106000	Үнэт цаасны арилжааны өглөг	-
64200000	<i>Форвард</i>	-
64201000	Гадаад валютын арилжааны авлага	
64202000	Гадаад валютын арилжааны өглөг	
64203000	Үнэт металлын арилжааны авлага	
64204000	Үнэт металлын арилжааны өглөг	
64205000	Үнэт цаасны арилжааны авлага	
64206000	Үнэт цаасны арилжааны өглөг	
64300000	<i>Своп</i>	324,897,330,000.00
64301000	Гадаад валютын арилжааны авлага	164,760,480,000.00
64302000	Гадаад валютын арилжааны өглөг	160,136,850,000.00
64303000	Үнэт металлын арилжааны авлага	-
64304000	Үнэт металлын арилжааны өглөг	-
64305000	Үнэт цаасны арилжааны авлага	-
64306000	Үнэт цаасны арилжааны өглөг	-
64307000	Тогтмол хүүгийн түвшний своп	-
64308000	Хөвөгч хүүгийн түвшний своп	-
64309000	Индекс	-
64310000	Бусад	-
64400000	<i>Опцион</i>	1,169,980,356.41
64401000	Гадаад валютын арилжааны авлага	610,035,150.93
64402000	Гадаад валютын арилжааны өглөг	559,945,205.48
64403000	Үнэт металлын арилжааны авлага	-
64404000	Үнэт металлын арилжааны өглөг	-
64405000	Үнэт цаасны арилжааны авлага	-
64406000	Үнэт цаасны арилжааны өглөг	-
64407000	Бараа, бүтээгдэхүүний арилжааны авлага	-
64408000	Бараа, бүтээгдэхүүний арилжааны өглөг	-
64500000	<i>Фьючерс</i>	-
64501000	Гадаад валютын арилжааны авлага	
64502000	Гадаад валютын арилжааны өглөг	
64503000	Үнэт металлын арилжааны авлага	
64504000	Үнэт металлын арилжааны өглөг	
64505000	Үнэт цаасны арилжааны авлага	
64506000	Үнэт цаасны арилжааны өглөг	
64507000	Бараа, бүтээгдэхүүний арилжааны авлага	
64508000	Бараа, бүтээгдэхүүний арилжааны өглөг	
64600000	<i>Бусад дериватив</i>	-
64601000	Гадаад валютын арилжааны авлага	
64602000	Гадаад валютын арилжааны өглөг	
64603000	Үнэт металлын арилжааны авлага	
64604000	Үнэт металлын арилжааны өглөг	
64605000	Үнэт цаасны арилжааны авлага	
64606000	Үнэт цаасны арилжааны өглөг	
64607000	Бараа, бүтээгдэхүүний арилжааны авлага	
64608000	Бараа, бүтээгдэхүүний арилжааны өглөг	
64700000	<i>Хэрэгжээгүй орлого, зардлын цэвэр дүн</i>	

65000000	Харилцагчийн өмнөөс батлан даасан хөрөнгө	-
65100000	Үнэт цаасны хадгаламж (кастодиан)	-
65110000	Компанийн хувьцаа, нэрлэсэн үнээрээ	-
65120000	Компанийн бонд, нэрлэсэн үнээрээ	-
65130000	Компанийн вексел, нэрлэсэн үнээрээ	-
65140000	Эргүүлэн худалдах буюу худалдан авах нөхцлөөр авсан үнэт цаас	-
65150000	Засгийн газрын бонд, нэрлэсэн үнээрээ	-
65160000	Орон нутгийн бонд, нэрлэсэн үнээрээ	-
65170000	Засгийн газрын үнэт цаас, нэрлэсэн үнээрээ	-
65180000	Бусад зүйлс, нэрлэсэн үнээрээ	-
65200000	Бусад хөрөнгө	-
66000000	Барьцаанд тавьсан хөрөнгө	144,754,814,202.00
66010000	Мөнгөн хөрөнгө ба бусад банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хадгаламж	-
66020000	Үнэт цаас	144,754,814,202.00
66030000	Авлага	-
66040000	Зээл	-
66050000	Хөрөнгө оруулалтын зориулалттай үл хөдлөх хөрөнгө	-
66060000	Барилга, байгууламж	-
66070000	Үнэт металл	-
66080000	Бусад хөрөнгө	-
67000000	Тэнцлийн гадуурх бусад дансууд	517,021,231,524.65
67010000	Гадаад худалдааны санхүүжилтанд зориулан гадаадын банкуудад нээсэн шугам	-
67020000	Гадаадын банкуудад нээсэн бусад шугам	-
67030000	Худалдааны санхүүжилтээр дотоодын банкуудад нээсэн шугам	-
67040000	Дотоодын банкуудад нээсэн бусад шугам	-
67050000	Бусад компани, банкны өмнөөс удирдах хөрөнгө	-
67060000	Хамтын зээлжүүлэлтийн оролцогч банкинд хамаарах зээл	-
67070000	Эрсдэлийг шилжүүлж худалдсан зээл	446,800,420,893.03
67080000	Үүрэг хүлээлгүй баталсан баталгааны шугам	-
67090000	Үүрэг хүлээлгүй баталсан зээлийн шугам	-
67100000	Хүлээж авсан дотоодын инкасс	-
67110000	Хугацаандаа төлөгдөөгүй дотоодын инкасс	-
67120000	Хүлээж авсан гадаадын инкасс	-
67130000	Хугацаандаа төлөгдөөгүй гадаадын инкасс	-
67140000	Гадагш явуулсан нэхэмжлэл	-
67150000	Гаднаас ирүүлсэн нэхэмжлэл	-
67160000	Хадгалсан үнэ бүхий зүйл	15,415.00
67170000	Борлуулахаар авсан гадаадын чек	-
67180000	Борлуулсан үнэт цаас, чек	-
67190000	Мөнгөн тэмдэгт, үнэт цаас, чекийн загвар	101,552.00
67200000	Банкны ажилд хэрэглэж буй тэмдэгүүд	9,035.00
67210000	Цахим карт	17,194.00
67220000	Бусад	70,220,667,435.62

**ТӨРИЙН БАНКНЫ НИЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН
БОДЛОГЫН БАРИМТ БИЧИГ**

АГУУЛГА

Нэг. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ	2
1.1. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн зорилго	2
1.2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн тодорхойлолт, түүний үндэс	2
1.3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн зориулалт	2
1.4. НББ-ийн бодлогын баримт бичгийг мөрдөх, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих	2
Хоёр. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАГНАЛЫН ҮНДСЭН ЧАНАР БОЛОН ЗАРЧИМ.....	3
2.1. Санхүүгийн тайлагналын үндсэн чанар болон зарчмууд:	3
2.2. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтийн нэгж.....	3
Гурав. НИЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН ЕРӨНХИЙ БОДЛОГО	4
3.1. Санхүүгийн хөрөнгө.....	4
3.2. Өр төлбөр	7
3.3. Өөрийн хөрөнгө	8
3.4. Орлого	9
3.5. Зардал	9
3.6. Балансын гадуурх данс	10
3.7. Активыг ангилах, эрсдэлийн сан байгуулах	11
Дөрөв. НИЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГО, ТООЦООЛЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТ	12
4.1. НББ-н бодлогын өөрчлөлт.....	12
4.2. НББ-ийн тооцооллын өөрчлөлт	12
Тав. НИЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН СИСТЕМ БА ДОТООД ХЯНАЛТ.....	12
5.1. Нягтлан бодох бүртгэлийн систем, түүний хяналт.....	12
5.2. Нягтлан бодох бүртгэлийн системд оролцогчид, тэдгээрийн үүрэг	14
5.3. НББ-ийн алдаа, хүлээлгэх хариуцлага	15

Нэг. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн зорилго

Нягтлан бодох бүртгэл (цаашид “НББ” гэх)-ийн бодлогын баримт бичиг нь Төрийн банк (цаашид “Банк” гэх)-ны өдөр тутмын санхүүгийн мэдээллийг данс бүртгэлд тусгах, санхүүгийн тайлан бэлтгэх, толилуулахад тууштай мөрдөгдөх зүй тогтол болон тогтсон дэг журмыг тодорхойлох, санхүүгийн үнэн зөв тоон мэдээллээр хэрэглэгчдийг хангах зорилготой.

1.2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн тодорхойлолт, түүний үндэс

- 1.2.1. НББ-ийн бодлого гэж санхүүгийн тайлан бэлтгэх, толилуулахад тууштай мөрдөгдөх тухайн банкны баталсан зүй тогтол болон тогтсон дэг журмын суурь юм.
- 1.2.2. НББ-ийн бодлогын баримт бичиг гэж бүртгэлийн суурь, санхүүгийн тайлан гаргахад баримтлах зарчмыг тодорхойлсон журам, заавар, аргачлалыг ойлгоно.
- 1.2.3. НББ-ийн бодлогын баримт бичгийг боловсруулахад дараах хууль, дүрмийг үндэслэл болгоно. Үүнд:
  - Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын стандарт (цаашид “СТОУС” гэх)
  - Монгол Улсын нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль.
  - Монгол Улсын “Банкны тухай хууль”
  - Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2017 оны А-294/340 тоот тушаалын хавсралт, "Нягтлан бодох бүртгэлийн багц материал", түүнд оруулсан нэмэлт өөрчлөлт
  - Бусад хууль, тогтоомжууд.
- 1.2.4. Банкны дотоод үйл ажиллагаанд мөрдөгдөх журам, зааврын НББ нь энэхүү бодлогод нийцсэн байна.

1.3. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичгийн зориулалт

НББ-ийн бодлогын баримт бичгийг дараах зориулалтаар ашиглана.

- Банкны өдөр тутмын санхүүгийн бүртгэлийг хөтлөх явцад дагаж мөрдөгдөх НББ-ийн зарчмыг тодорхойлох
- Банкны санхүүгийн байдал, үйл ажиллагааны үр дүнг илтгэсэн санхүүгийн тайланг бэлтгэх
- Гадаад ба дотоод санхүүгийн мэдээлэл хэрэглэгчдийг мэдээллээр хангах

1.4. НББ-ийн бодлогын баримт бичгийг мөрдөх, түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих

- Энэхүү баримт бичиг нь Төрийн банкны ТУЗ-ийн шийдвэрээр батлагдаж, хүчин төгөлдөр болно.
- НББ-ийн бодлогын баримт бичгийг банкны бүх шатны бүртгэл хөтлөлт, санхүүгийн тайлагналд дагаж мөрдөнө.
- Дотоод аудитын хариуцсан газар, Дотоод хяналт, шалгалтын хариуцсан газар, Тайлан мэдээний үйл ажиллагаа хариуцсан хэлтэс, алба, Эрсдэлийн удирдлага, эзэллийн бодлогын хариуцсан газар нь НББ-ийн бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтэд хяналт тавина.
- Банкны газар, хэлтэс, алба, нэгжийн хяналт тавих үүрэг бүхий ажилтнууд ажлын байрны тодорхойлолтонд заагдсны дагуу шат дараалсан хяналт тавьж ажиллана.
- НББ-ийн ноцтой алдаа гаргасан нь тогтоогдсон бол алдааг илрүүлсэн ажилтан шууд удирдлагад мэдэгдэн холбогдох арга хэмжээг авч ажиллана.
- Дээрх хяналт шалгалтын тайлангийн үр дүн, түүний мөрөөр авсан арга хэмжээг Дотоод аудитын хариуцсан газар нь ТУЗ-д, Дотоод хяналт шалгалтын хариуцсан газар нь

Гүйцэтгэх удирдлагад, бусад газар, хэлтэс, алба Санхүү хариуцсан дэд захиралд тайлагнах ба шаардлагатай гэж үзвэл холбогдох хорооны хуралд танилцуулна.

Хоёр. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАГНАЛЫН ҮНДСЭН ЧАНАР БОЛОН ЗАРЧИМ

2.1. Санхүүгийн тайлагналын үндсэн чанар болон зарчмууд:

“СТОУС-ыг дагаж мөрдөнө” Банк нь СТОУС-ыг НББ-ийн үйл ажиллагаандаа дагаж мөрдөнө.

“Нягтлан бодох бүртгэлийн суурь” Банк нь НББ-ийг аккруэл сууриар хөтөлнө. НББ-ийн аккруэл суурь гэж мөнгө хүлээн авсан болон төлсөн эсэхээс үл хамааран орлогыг олсон үед, зардлыг гарсан тухай бүрт нь хүлээн зөвшөөрч бүртгэх арга юм. Аккруэл сууриар гаргасан санхүүгийн тайлан нь өнгөрсөн ажил гүйлгээг мөнгөөр төлсөн буюу авсан үед төдийгүй, ирээдүйд мөнгөөр төлөгдөх өр төлбөр болон ирээдүйд мөнгөөр авах нөөцийн тухай хэрэглэгчдэд мэдээлж, эдийн засгийн шийдвэр гаргахад ач холбогдолтой байдаг.

“Тасралтгүй байх зарчим” Банк нь үйл ажиллагаагаа хэвийн үргэлжлүүлж ирээдүйд оршин тогтноно гэсэн төсөөлөлд үндэслэн санхүүгийн тайлан бэлтгэнэ.

“Цэвэр дүн гаргах” СТОУС-д шаардсан, зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд хөрөнгө ба өр төлбөр, орлого ба зардлыг нэгтгэж цэвэр дүнгээр тайлагнахгүй.

“Үнэн зөв толилуулга” Банкны санхүүгийн тайлангууд нь санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээг үнэн зөв, бодитой илэрхийлсэн байна. Санхүүгийн тайлангийн тоон болон чанарын үзүүлэлтүүдийг харгалзан үзэж, шаардлагатай бол нэмэлт тодруулгыг бэлтгэнэ.

“Иж бүрэн байдал” Санхүүгийн тайланд тусгагдах мэдээллийн найдвартай байдлыг хангахын тулд мэдээллийг иж бүрнээр нь тусгана. Мэдээллийг орхигдуулах нь төөрөгдөлд оруулж болзошгүй ба ингэснээр мэдээллийн найдвартай байдал, зохистой чанар алдагдана.

“Илэрхийллийн тогтвортой байдал” Банкны үйл ажиллагаанд гарсан томоохон хэмжээний өөрчлөлтөөс бусад тохиолдолд санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүдийн илэрхийлэл болон ангиллыг нэг тайлант үеэс нөгөө тайлант үед өөрчлөхгүй.

“Санхүүгийн мэдээлэл харьцуулагдахуйц байх” Банкны санхүүгийн тайлангийн тоон мэдээлэл нь арга зүйн хувьд бүх тайлант хугацааны адилтгах тоон мэдээлэлтэй харьцуулах боломжтой байна.

“Цаг хугацаандаа байх зарчим” Банкны санхүүгийн тайланг хэрэглэгчдийн шийдвэрт нөлөөлөх боломжтой хугацаанд буюу Монголбанкнаас тогтоосон хугацаанд багтаан бэлтгэн, толилуулна.

“Материаллаг байдал” Аливаа зүйлсийг дангаар нь болон хамтад нь орхигдуулснаас болон буруу тайлагнаснаас үүдэн санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргасан хэрэглэгчийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх байдлыг материаллаг байдал гэнэ. Материаллаг байдал нь тухайн нөхцөл байдалд орхигдуулсан болон буруу тайлагнасан зүйлийн мөн чанар, хэмжээнээс шалтгаална. Материаллаг байдлыг тодорхойлогч хүчин зүйл нь тухайн зүйлийн хэмжээ, мөн чанар, тэдгээрийн нэгдэл байж болно.

“Хэлбэрээс агуулгыг илүүтэй анхаарах” Аливаа мэдээлэлд ажил гүйлгээ, үйл явдлыг зохих ёсоор тусгахын тулд мэдээллийн агуулга болон эдийн засгийн бодит байдлыг харгалзан үзсэний үндсэн дээр бүртгэнэ.

2.2. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтийн нэгж

Санхүүгийн тайланг Монгол Улсын мөнгөн тэмдэгт төгрөг, мөнгөөр илэрхийлнэ. Гадаад валютаар илэрхийлсэн балансын дансны үлдэгдлийг тухайн өдрийн Монголбанкнаас зарласан албан ханшаар төгрөгт шилжүүлэн тайлагнах ба валютаар олсон орлого, төлөгдсөн зардлыг тухайн өдрийн Монголбанкны албан ханшаар төгрөгт шилжүүлэн бүртгэнэ.

“Бүртгэлийн валют” гэж банкны үйл ажиллагаа явуулдаг эдийн засгийн анхдагч орчны валют буюу төгрөг юм.

“Гадаад валют” гэж төгрөгөөс бусад валютыг хэлнэ.

Гурав. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН ЕРӨНХИЙ БОДЛОГО

Санхүүгийн тайлангийн зүйлс

Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтийг хоёр ангилна.

- Санхүүгийн байдлын үзүүлэлтэд хөрөнгө, өр төлбөр, өөрийн хөрөнгө хамрагдана.
- Үйл ажиллагааны үр дүнгийн үзүүлэлтэд тайлант хугацааны цэвэр ашиг, алдагдлыг хэмжихэд ашиглагдах орлого, зардал хамрагдана.

3.1. Санхүүгийн хөрөнгө

“Хөрөнгө”- гэж банкны хяналтанд байгаа, өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд үүсч, ирээдүйд эдийн засгийн өгөөж өгөхөөр хүлээгдэж буй нөөц юм.

“Хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрөх”-Банканд эдийн засгийн ирээдүйн үр ашиг авчрах магадлалтай бөгөөд бодитой хэмжигдэхүйц өртөг буюу үнэ цэнийг агуулж буй тохиолдолд бүх төрлийн хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрч, бүртгэлд тусгана.

“Хөрөнгийг данснаас хасах”-Хөрөнгийн тодорхойлолтыг хангахгүй болсон үед хөрөнгийг данснаас хасна.

Санхүүгийн хөрөнгөд дараах зүйлс орно:

- Мөнгө болон мөнгө түүнтэй адилтгах хөрөнгө;
- Бусад аж ахуйн нэгжийн өмчийн хэрэглүүр;
- Гэрээний эрх;
- Банкны өөрийн өмчийн хэрэглүүрээр төлбөр тооцоо хийгддэг эсвэл хийгдэх гэрээ.

Банк нь санхүүгийн хөрөнгийг эзэмших зориулалтаар нь дараах байдлаар хэмжиж ангилна:

- Хорогдуулсан өртгөөр,
- Ашиг, алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр (ААБҮЦ), болон
- Бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр (ДОБҮЦ).

Банк нь хорогдуулсан өртгөөрх болон бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр илэрхийлэгдсэн санхүүгийн хөрөнгийн эрсдэлийн хүлээгдэж буй алдагдлын нөөцийг тооцоолж тайлант үе бүрийн эцэст нөөцийг бүртгэнэ.

Банк нь санхүүгийн хөрөнгийн эрсдэлийн хүлээгдэж буй алдагдлын тооцоололдоо дараах зүйлсийг тусгана:

- Төрөл бүрийн боломжит үр дүнг үнэлсний үр дүнд тодорхойлсон зохистой, магадлалаар жинлэсэн дүнг;
- Мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ;
- Өнгөрсөн үйл явдлууд, одоогийн нөхцөл байдал болон ирээдүйн эдийн засгийн нөхцөл байдлын талаарх хэт их зардал, хүчин чармайлтгүйгээр олдох боломжтой үндэслэл бүхий бэлэн мэдээллүүд.

Санхүүгийн хөрөнгийг чанараар нь 3/Stage1, Stage2, Stage3/ ангилна.

Санхүүгийн хөрөнгөд багтах зүйлс:

3.1.1. Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө, банк санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө.

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө нь үнэ цэнийн өөрчлөлтөөс өчүүхэн бага эрсдэлийг хүлээдэг бөгөөд үүнд гурав хүртэлх сарын дотор мөнгөнд хөрвөх чадвартай дараах хөрөнгүүд орно.

- Бэлэн мөнгө;

- Монголбанканд байршуулсан төгрөгийн ба гадаад валютын харилцах, хадгаламж;
- Монголбанкны үнэт цаас, Засгийн газрын үнэт цаас,
- Урвуу репо /Монголбанк, Засгийн газрын үнэт цаасаар баталгаажсан/;
- Бусад гадаад ба дотоодын банканд байршуулсан төгрөг, валютын харилцах, хадгаламж болон эдгээр хөрөнгүүдэд хуримтлуулан тооцсон хүүгийн авлага зэрэг багтана.

Гурван сараас дээш хугацаатай, хязгаарлагдсан хөрөнгө энэ ангилалд орохгүй.

Хязгаарлагдсан хөрөнгө гэдэг нь хууль эрх зүйн актын хүрээнд тодорхой нөхцлөөр хязгаарлагдсан, банкны зүгээс хөрөнгийг зарцуулах эрх хязгаарлалтай хөрөнгө юм.

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийг хуримтлуулан тооцсон хүүг нэмсэн дүнгээр санхүүгийн тайланд толилуулна.

Банк санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгөд:

- Монголбанканд байршуулсан заавал байлгах нөөц;
- Монголбанк болон бусад гадаад, дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан гурван сараас дээш хугацаатай хадгаламж;
- Гурван сараас дээш хугацаатай болон гурав хүртэлх сарын хугацаатай Монголбанк, Засгийн газрын үнэт цаасаар баталгаажаагүй урвуу репо үнэт цаас;
- Хамтын зээлжүүлэлт хийх зорилгоор бусад байгууллагад байршуулсан мөнгө;
- Гурван сараас дээш хугацаагаар хязгаарлагдсан мөнгө зэрэг багтана.

Банк санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгийг хуримтлуулан тооцсон хүүг нэмж, эрсдэлийн санг хассан дүнгээр санхүүгийн тайланд толилуулна.

3.1.2. Хөрөнгө оруулалт

Хөрөнгө оруулалтыг шинж чанараас нь хамааруулан өрийн болон өмчийн хэрэглүүр гэж ангилна. Өрийн болон өмчийн хэрэглүүрийг зориулалтаас хамааруулан хорогдуулсан өртгөөр, ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнэ/ААБҮЦ/-ээр, бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнэ /БДОБҮЦ/-ээр хэмжих эсэхийг тодорхойлно.

Хугацааг нь дуустал эзэмших, мөнгөн урсгал нь зөвхөн үндсэн ба хүүгийн төлөлтөөр илэрхийлэгдэх өрийн хэрэглүүрийг хорогдуулсан өртгөөр хэмжиж бүртгэнэ. Үр ашигт хүүгийн аргаар хорогдуулан бүртгэнэ.

Хугацааг нь дуустал эзэмших болон борлуулах зорилгоор эзэмшиж байгаа мөнгөн урсгал нь зөвхөн үндсэн ба хүүгийн төлөлтөөр илэрхийлэгдэх өрийн хэрэглүүрийг болон борлуулах зорилгогүй эзэмшиж байгаа өмчийн хэрэглүүрийг бусад дэлгэрэнгүй орлогоорх бодит үнэ цэнээр хэмжиж бүртгэнэ.

Дээрх хоёр ангилалд хамаарахгүй ашиг олох зорилготой өрийн болон, өмчийн хэрэглүүрийг ашиг алдагдлаарх бодит үнэ цэнээр хэмжиж бүртгэнэ.

Хөрөнгө, оруулалтыг санхүүгийн тайланд хуримтлуулан тооцсон хүүг нэмж, эрсдэлийн санг хассан дүнгээр санхүүгийн тайланд толилуулна.

3.1.3. Зээл

Зээлийг бүтээгдэхүүнээс нь хамаарч бүртгэх бөгөөд ихэнхдээ хорогдуулсан өртгөөр хэмжиж бүртгэнэ. Худалдах зорилготой зээлүүдийг ААБҮЦ-р хэмжиж бүртгэнэ.

Зээлийг зээлийн үлдэгдэл дээр хуримтлуулж тооцсон хүүгийн авлагыг нэмж, хойшлуулан бүртгэсэн шимтгэлийн орлого, эрсдэлийн санг хассан дүнгээр санхүүгийн тайланд толилуулна. Банк зээлийн эрсдэлийн санг “Активыг ангилал, активын эрсдэлийн сан байгуулж, зарцуулах журам”-ын дагуу тухай бүр байгуулах ба СТОУС-ын дагуу зээл олголтыг хийсэн даруй хүлээгдэж буй эрсдэлийн алдагдлыг урьдчилан тооцож бүртгэнэ. СТОУС-ын дагуу тайлант үе бүрийн эцэст зээлийн ангиллыг тодорхойлж эрсдэлийн санг үнэлж бүртгэнэ.

Энэхүү бодлогын баримт бичгийг Төрийн банкнаас бичгээр авсан зөвшөөрөлгүйгээр аливаа хэлбэрээр хувиулж тараах, нийтийн хүртээл болгохыг хориглоно.

3.1.4. Дериватив санхүүгийн хэрэгсэл

Гадаад валют, үнэт металлын арилжааны своп, форвард, опцион, фьючерс гэрээ, хейджийн хэрэгсэл, нуугдмал дериватив хэлцлээр үүссэн хөрөнгийг оруулна. Деривативыг бодит үнэ цэнээр үнэлж, ААБҮЦ-р хэмжиж бүртгэнэ.

Банк хейджийн үр өгөөж, холбогдох бусад үнэлгээг бодитой тооцох боломжтой гэж үзвэл хейджийн бүртгэл хөтөлнө. Бодитой үнэлгээ хийх боломжгүй нөхцөлд хейджийг бүртгэхгүй.

3.1.5. Бусад санхүүгийн ба санхүүгийн бус хөрөнгө

Бусад санхүүгийн хөрөнгөд бусдаас мөнгө болон бусад санхүүгийн хөрөнгийг хүлээн авахаар зөвшөөрөгдсөн гэрээний эрхийг хамруулна. Бусад санхүүгийн хөрөнгөд бусдаас авах авлага, банк, салбар хоорондын тооцооны авлага, санхүүгийн хөрөнгийн хэлбэртэй өмчлөх бусад хөрөнгө болон бусад хөрөнгө хамаарна. Бусад санхүүгийн хөрөнгийг зориулалтаас нь хамааруулан хорогдуулсан өртгөөр, БДОБҮЦ-р, ААБҮЦ-р хэмжиж бүртгэх эсэхийг тодорхойлно.

Бусад санхүүгийн бус хөрөнгөд санхүүгийн хөрөнгийн тодорхойлолтыг хангаагүй хөрөнгүүд хамрагдана. Үүнд урьдчилгаа, зах зээлийн хүүгээс доогуур хүүтэйгээр ажилтнуудад олгосон зээлийн урьдчилгаа, бараа материал үнэ бүхий зүйлс, үнэт металл, хөдлөх ба үл хөдлөх хөрөнгийн хэлбэртэй өмчлөх бусад хөрөнгө, тайлант үеийн татварын авлага, хойшлогдсон татварын хөрөнгө, бусад санхүүгийн бус хөрөнгө хамрагдана.

Эрсдэлийн санг тооцох хөрөнгийн хувьд дансны үнийг гаргахдаа холбогдох эрсдэлийн санг хассан дүнгээр санхүүгийн тайланд толилуулна.

3.1.6. Үндсэн хөрөнгө, борлуулах зориулалттай хөрөнгө, зогсоосон үйл ажиллагаа

Банкны үйл ажиллагаа, удирдлагын зориулалтаар ашиглах үүднээс банкны эзэмшилд байгаа, нэгээс дээш жилээр ашиглагдах барилга байгууламж, компьютер, тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгсэл, тавилга эд хогшил зэрэг биет хөрөнгө үндсэн хөрөнгөнд хамрагдана. Үндсэн хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн үеэс эхлэн хөрөнгийн элэгдлийг тооцоолно. Үндсэн хөрөнгийг хуримтлагдсан элэгдэл, үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр тайланд тусгана.

Хуримтлагдсан элэгдэл, үнэ цэнийн бууралтаар анхны өртөгөө бүрэн нөхсөн хөрөнгийн хувьд хөрөнгийг данснаас хасах хүртэл нэмж элэгдэл тооцохгүй. Мөн агуулахад нөөцөлсөн хөрөнгийн хувьд ашиглалтанд тавьж олгох хүртэл элэгдэл тооцохгүй ба зөвхөн үнэ цэнийн бууралтыг үнэлж бүртгэнэ.

Банк хөрөнгийн дансны үнийг үргэлжлүүлэн ашиглах замаар бус нэг жилийн дотор худалдан борлуулж, өртгийг нөхөхөөр шийдвэрлэсэн тохиолдолд хөрөнгийг борлуулах зориулалттай хөрөнгөөр ангилна. Борлуулах зориулалттай хөрөнгийг элэгдүүлэхгүй ба зөвхөн үнэ цэнийн бууралтыг үнэлж бүртгэнэ.

Банк хөрөнгө оруулалтын зорилгоор үл хөдлөх хөрөнгө эзэмшихгүй.

Банк үйл ажиллагааныхаа тодорхой хэсгийг хаах эсвэл худалдан борлуулахаар болсон

бол зогсоосон үйл ажиллагаа гэх ба

- Үйл ажиллагааны тусдаа чиглэл/төрөл эсвэл тодорхой газарзүйн бүсэд явуулдаг үйл ажиллагаа;
- Үйл ажиллагааны тусдаа чиглэл/төрөл эсвэл тодорхой газар зүйн бүсэд явуулдаг үйл ажиллагааны хэсэг болсон;
- Компанийн нэгдлийг худалдан авах үед буцааж худалдах зорилгоор авсан охин компани багтана

3.1.7. Биет бус хөрөнгө

Нэгээс дээш жилийн хугацаанд банкны үйл ажиллагаа, удирдлагын зориулалтаар ашиглах, биет шинж чанаргүй програм хангамж, гүдвилл, патент, лиценз, худалдааны тэмдэг ба худалдааны нэр, зохиогчийн эрх, тусгай зөвшөөрөл зэрэг хөрөнгүүд биет бус хөрөнгөнд хамрагдана.

Хуримтлагдсан хорогдол, үнэ цэнийн бууралтаар анхны өртөгөө нөхсөн биет бус хөрөнгийн хувьд хөрөнгийг данснаас хасах хүртэл нэмж хорогдол тооцохгүй.

Биет бус хөрөнгийг санхүүгийн тайланд хуримтлагдсан хорогдол, үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр тусгана.

3.2. Өр төлбөр

“Өр төлбөр” гэж өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд бий болсон бөгөөд банк бусдад хөрөнгөө шилжүүлэх буюу үйлчилгээ үзүүлэх замаар хөрөнгийг бусдад шилжүүлэхээр хүлээсэн өнөөгийн үүрэг юм.

Өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрөх - Хүлээсэн үүргийг биелүүлснээр эдийн засгийн үр ашгийг агуулж буй нөөцийг бусдад шилжүүлэх магадлалтай ба эцсийн тооцоо хийх мөнгөн дүнг бодитой хэмжих боломжтой тохиолдолд өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрч, бүртгэнэ.

Өр төлбөрийг данснаас хасах - Өр төлбөрийн тодорхойлолтыг хангахгүй болсон, банк гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлсэн нөхцөлд өр төлбөрийг данснаас хасна.

3.2.1. Харилцах, хадгаламж

Харилцах, хадгаламжийн данс гэж иргэд байгууллагаас банканд төлбөр тооцоо хийх, хуримтлал үүсгэх зорилгоор гэрээ байгуулан байршуулсан эх үүсвэр юм. Харилцах, хадгаламжийн дансыг санхүүгийн тайланд хуримтлуулж тооцсон хүүгийн өглөгийг нэмсэн дүнгээр толилуулна.

3.2.2. Банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр

Монголбанк, бусад банк, санхүүгийн байгууллагаас авсан зээл, бусад банк, санхүүгийн байгууллагаас банканд байршуулсан харилцах, хадгаламжийн данс, банк санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр хамрагдана. Банк санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэрийг санхүүгийн тайланд хуримтлуулж тооцсон хүүгийн өглөгийг нэмсэн дүнгээр толилуулна.

3.2.3. Бусад эх үүсвэр

Тодорхой зориулалт, нөхцөлтэй байршуулсан эх үүсвэр болон төлбөр тооцооны бусад хэрэгслийн эх үүсвэр болгон ашиглахаар байршуулсан төслийн зээлийн эх үүсвэр, банкнаас гаргасан өрийн бичиг, үнэт цаас, репо үнэт цаас, аккредитив, баталгаа, хамтын зээлжүүлэлтийн эх үүсвэр, түрээсийн өр төлбөр хамрагдана. Бусад эх үүсвэрийг санхүүгийн тайланд эх үүсвэрт хуримтлуулж тооцсон хүүгийн өглөгийг нэмсэн дүнгээр толилуулна.

3.2.4. Бусад санхүүгийн ба санхүүгийн бус өр төлбөр

Санхүүгийн өр төлбөр гэж бусад этгээдэд мөнгө ба бусад санхүүгийн хөрөнгийг шилжүүлэхээр гэрээгээр хүлээсэн үүргийг ойлгоно. Санхүүгийн өр төлбөрт дансны өглөг, банкны дотоод ажил гүйлгээгээр гарах тооцооны өглөг, банк хоорондын төлбөр тооцоо, салбар хоорондын тооцооны өглөг, ногдол ашгийн өглөг, давуу эрхийн хувьцааны өр төлбөр болох хэсэг, хоёрдогч өглөг, бусад өглөгийг хамруулна.

Санхүүгийн бус өр төлбөр гэж санхүүгийн өр төлбөрийн тодорхойлолтыг хангахгүй цалингийн өглөг, татварын өглөг, өр төлбөрөөр хүлээн зөвшөөрсөн Нийгмийн хөгжлийн сан, болзошгүй өр

төлбөр, зээлтэй холбоотойгоор хүлээсэн үүрэгт байгуулсан нөөц, мөнгөөр төлөгдөх хувьцааны опцион, хойшлогдсон орлогууд багтана.

3.3. Өөрийн хөрөнгө

“Өөрийн хөрөнгө” гэж эзэмшигчдээс оруулсан хөрөнгө оруулалт, түүнийг нэмэгдүүлж буй үйл ажиллагааны үр дүнд бий болсон хуримтлагдсан ашиг, алдагдал зэрэг орох бөгөөд хувьцаа эзэмшигчдийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө болон олсон хөрөнгийн нийлбэр буюу нийт хөрөнгөөс нийт өр төлбөрийг хассаны дараах дүн юм.

Өөрийн хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрөх – оруулсан хөрөнгө оруулалт, үйл ажиллагааны үр дүнд бий болсон хөрөнгийг ирээдүйд эдийн засгийн үр өгөөж гадагшлах магадлалтай, өртөгийг бодитой тооцох боломжтой тохиолдолд өөрийн хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрч бүртгэлд тусгана.

3.3.1. Хувь нийлүүлсэн хөрөнгө

“Энгийн хувьцаа” гэж эзэмшиж байгаа хувьцааны эзлэх хувь хэмжээгээр хувь нийлүүлэгчдийн хуралд саналын эрхтэй, банкнаас нэмж гаргах хувьцаа, түүнд хамаарах үнэт цаасыг тэргүүн ээлжинд худалдан авах эрхтэй, хувь нийлүүлэгчдийн хурлаас гаргасан шийдвэрийн дагуу олгох ногдол ашиг, компанийг татан буулгах үеийн хөрөнгө хуваарилалтаас давуу эрхийн хувьцаа эзэмшигчдийн дараа ногдол ашиг, хөрөнгө хүртэх эрхтэй өмчийн үнэт цаас юм.

“Давуу эрхийн хувьцаа” гэж ногдол ашиг, компанийг татан буулгалтын үед ногдол ашиг, хөрөнгийг тэргүүн ээлжинд хүртэх эрхтэй, Монгол Улсын хууль, банкны дүрэмд заасан саналын эрхийн хувиар, зөвхөн дүрмэнд заасан асуудлаар, хувь нийлүүлэгчдийн хуралд саналын эрхтэй оролцох, удирдлагын шийдвэрээр энгийн хувьцаанд хөрвөх боломжтой өмчийн үнэт цаас юм. Давуу эрхийн хувьцааны гэрээний банк ойрын хугацаанд эргүүлэн авах эсэхийг харгалзан өр төлбөр болон өөрийн хөрөнгөөр бүртгэнэ.

Банкны дүрмийн санг бүрдүүлж буй давуу эрхийн хувьцаа, энгийн хувьцааг нэрлэсэн үнээр бүртгэж, санхүүгийн тайланд толилуулна.

Хувьцааг нэрлэсэн үнээс доогуур үнээр борлуулахгүй.

3.3.2. Нэмж төлөгдсөн капитал

“Нэмж төлөгдсөн капитал” гэж хувьцааны нэрлэсэн үнэ болон борлуулсан үнийн зөрүүт хэлнэ.

Нэмж төлөгдсөн капиталыг хувьцааны төрлүүдээр ангилж, бүртгэнэ.

3.3.3. Халаасны хувьцаа

“Халаасны хувьцаа” гэж банк нь өөрийн эргэлтэнд дэх хувьцааг буцаан худалдан авсан тохиолдолд энгийн хувьцааны сөрөг тохируулах данс болох “Халаасны хувьцаа” дансанд бүртгэнэ. Халаасны хувьцаа нь ямар нэгэн саналын эрхгүй, ногдол ашиг авах эрхгүй байна.

3.3.4. Дахин үнэлгээний нэмэгдэл

Дахин үнэлгээний загвараар бүртгэдэг үндсэн хөрөнгийг дахин үнэлэхэд үнэ цэн өссөн бол өсөлтийг бүртгэнэ. Хөрөнгийн дахин үнэлгээгээр нэмэгдэл бүртгэгдсэн хөрөнгийг ашиглалтаас хасах буюу данснаас хасах үед тухайн хөрөнгийн өмнө бүртгэгдсэн дахин үнэлгээний нэмэгдлийг хэрэгжсэнд тооцож, хуримтлагдсан ашгийн дансанд шууд шилжүүлэн бүртгэнэ.

3.3.5. Хуримтлагдсан ашиг, алдагдал

“Хуримтлагдсан ашиг/алдагдал” гэж банк байгуулагдсанаас хойш олсон хөрөнгийн хуваарилаагүй үлдсэн тайлант үеийн буюу өмнөх үеийн ашиг/алдагдал юм. Тайлант үеийн орлого,

зардлын дансны цэвэр үлдэгдлээр тайлант үеийн цэвэр ашиг/алдагдал тодорхойлогдох ба уг дансны үлдэгдлийг хуримтлагдсан ашиг дансанд хаана. Банкны хуримтлагдсан ашгийн данснаас “Төрийн банкны дүрэм”, “Компанийн тухай хууль”-ийн дагуу зөвхөн ТУЗ-ийн тогтоол, хурлын шийдвэрээр хуваарилалт зарцуулалт хийнэ.

3.3.6. Бусад өөрийн хөрөнгө

Хуримтлагдсан ашгаас тусгай зориулалтаар тусгаарласан Нийгмийн хөгжлийн сан, Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Сангийн сайдын хамтарсан тушаалаар батлагдсан “Активыг ангилах эрсдэлийн сан байгуулах зарцуулах журам”-аар байгуулах эрсдэлийн сан нь СТОУС-ын дагуу байгуулсан сангаас илүү гарсан тохиолдолд зөрүү дүнгээр байгуулах сангууд, борлуулахад бэлэн үнэт цаасны дахин үнэлгээний сан, хейджийн хэрэгслийн дахин үнэлгээний сан, хувьцааны опцион, гадаад валютын хөрвүүлэлтийн нөөц зэрэг дансд хамрагдана.

3.4. Орлого

“Орлого” гэж тайлант хугацаанд гарсан эдийн засгийн үр ашгийн өсөлтийг хэлэх бөгөөд өөрийн хөрөнгө болон эзэмшигчийн оруулснаас бусад хэлбэрээр өмчийг нэмэгдүүлэхэд хүргэсэн хөрөнгийн өсөлт, өр төлбөрийн бууралтын дүн юм. Банк орлогыг хүлээн авсан буюу хүлээн авахаар хүлээгдэж буй мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн нэрлэсэн үнээр хэмжиж, тайлагнана.

Орлогыг хүлээн зөвшөөрөх - Орлогын дүнг бодитой тооцох боломжтой, ажил гүйлгээний эцсийн өгөөжийг банк хүртэх магадлалтай тохиолдолд орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

Орлогод хамрагдах зүйлс:

- Хүүгийн орлого;
- Бусад орлого;
  - Хүүгийн бус орлого
  - Бусад орлого, олз.

“Хүүгийн орлого” гэж тодорхой гэрээний үндсэн дээр зээлдэгчдэд олгосон зээл, үнэт цаасны хүүний орлого, бусад банк санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө тэдгээрийг ашиглуулсны төлөө авч байгаа төлбөр юм.

“Хүүгийн бус орлого” гэж харилцагчдаас авсан банкны бүтээгдэхүүн үйлчилгээний шимтгэл, хураамж, арилжаа болон ханш, үнэлгээний тэгшитгэлийн орлогууд хамаарна.

“Бусад орлого, олз” гэж банкны эрхлэх үндсэн үйл ажиллагаатай холбоогүй ажил гүйлгээнээс үүссэн орлогыг тус тус ойлгоно.

Мөн орлогыг агуулгаас хамааруулан үндсэн үйл ажиллагааны орлого ба бусад орлого, олз гэж ангилна. Үндсэн үйл ажиллагааны орлогод банкны үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийн дагуу эрхэлж буй үйл ажиллагаатай холбоотой орлогыг, бусад орлого, олзод банкны бусад үйл ажиллагаанаас үүссэн орлогыг тус тус ойлгоно.

3.5. Зардал

“Зардал” гэж банкны үйл ажиллагааны явцад тайлант хугацаанд бий болсон Хувь нийлүүлэгчдэд олгосон хуваарилалттай холбоогүй, өмчийг буурахад хүргэж буй хөрөнгийн зарцуулалт болон өр төлбөрийг нэмэгдүүлэх хэлбэрээр гарсан эдийн засгийн үр ашгийн бууралт юм. Зардал нь эдийн засгийн ирээдүйн үр ашгийг бий болгохгүй ба энэ үр ашгийг үнэлж болохгүй буюу тайлан тэнцэлд хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрөх боломжгүй үед зардлыг орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрч бүртгэнэ. Орлого олохын тулд гарсан зардлыг орлоготой нь уялдуулах зарчмаар хүлээн зөвшөөрч, бүртгэнэ. Зардлыг төлсөн ба төлөхөөр хүлээгдэж байгаа мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн нэрлэсэн үнээр тооцож бүртгэнэ.

Зардлыг хүлээн зөвшөөрөх - Зардлын дүнг бодитой тооцох боломжтой, ажил гүйлгээний үр дүнгээр эдийн засгийн өгөөж буурсан нөхцөлд зардлыг хүлээн зөвшөөрнө.

Зардалд хамрагдах зүйлс:

- Хүүгийн зардал;
- Эрсдэлийн сангийн зардал;
- Бусад зардал;
  - Хүүгийн бус зардал
  - Бусад зардал, гарз
- Орлогын албан татварын зардал.

“Хүүгийн зардал” гэж банкны үйл ажиллагааны эх үүсвэрт ашиглахын тулд бусдаас татан төвлөрүүлсэн хөрөнгийн төлбөр буюу өртөг юм.

“Хүүгийн бус зардал” гэж банкны үндсэн үйл ажиллагаатай холбогдон гарч байгаа хүүгийн зардлаас бусад төрлийн үйлчилгээ, хүү авчирдаггүй банкны бусад үйлчилгээнээс үүдэн гарсан зардал, удирдлагын зардал зэрэг зардлыг хамруулан ойлгоно.

“Бусад зардал, гарз” гэж банкны эрхлэх үндсэн үйл ажиллагаатай холбоогүйгээр гарсан ажил гүйлгээнээс үүссэн зардлыг ойлгоно.

“Эрсдэлийн сангийн зардал” гэж үнэ цэнэ буурсан хөрөнгөд байгуулсан эрсдэлийн сангийн зардлыг ойлгоно.

“Орлогын албан татварын зардал” гэж Монгол Улсын холбогдох татварын хууль тогтоомжийн дагуу Банкны тооцоолж, тайлагнасан, тайлант хугацааны татвар ногдох орлогоос тооцсон татварын зардлыг хэлнэ.

Мөн зардлыг агуулгаас нь хамааруулж үндсэн үйл ажиллагааны болон бусад зардал, гарз гэж ангилна. Үндсэн үйл ажиллагааны зардалд банкны эрхлэх зөвшөөрөл бүхий үйл ажиллагаатай шууд холбоотойгоор гарсан зардлыг бүртгэх ба бусад зардал, гарзад банкны бусад үйл ажиллагаатай холбоотой гарсан зардлыг тус тус ойлгоно.

3.6. Балансын гадуурх данс

“Балансын гадуурх данс” гэж зээл, түүнтэй адилтгах хөрөнгөтэй холбоотой хүлээж болзошгүй үүрэг, барьцаа хөрөнгө, балансаас хассан хөрөнгө, харилцагчдын өмнөөс батлан даасан хөрөнгө, дериватив, барьцаанд тавьсан хөрөнгө зэрэг банкны зарим үйл ажиллагааг бүртгэх данс юм.

“Хүлээн зөвшөөрөлт” Балансын дотуурх бүртгэлийг илүү нарийвчлан бүртгэх, балансд бүртгэлтэй байсан зүйлийг балансаас хассан болон балансд бүртгэх боломжгүй зүйлийг цаашид бүртгэх, тайлагнах шаардлагатай болсон үед балансын гадуурх дансыг хүлээн зөвшөөрч бүртгэнэ.

3.6.1. Зээл, зээлтэй адилтгах хөрөнгөд хамаарах үүрэг

Зээл, түүнтэй адилтгах хөрөнгөд хамаарах үүрэгт банк бусдын өмнөөс хүлээж болзошгүй банкны бүтээгдэхүүн үйлчилгээтэй холбоотой хүлээх үүрэг орно. Үүнд: харилцагчийн нэрийн өмнөөс банк гуравдагч этгээдэд гаргасан баталгаа, батлан даалт, нээсэн зээлийн шугам, аккредитивыг бүртгэнэ. Эдгээр дансд нь харилцагчийн шаардсаны дагуу банк хөрөнгө гарган өгөх боломжтой гэдгийг харуулна.

3.6.2. Барьцаа хөрөнгө

“Барьцаа хөрөнгө” гэж зээл, түүнтэй адилтгах хөрөнгөтэй холбогдуулан харилцагчаас банканд барьцаа болгон өгсөн хөрөнгийг ойлгоно. Үүнд санхүүгийн хөрөнгө /үнэт цаас/, санхүүгийн бус хөрөнгө /барилга байгууламж, бараа материал гэх мэт/ хамруулан ойлгоно.

3.6.3. Балансаас хассан хөрөнгө

Холбогдох хууль тогтоомж, журмын дагуу найдваргүй гэж тооцон, Банкны удирдлагын шийдвэрээр балансаас хассан хөрөнгө, хугацаа хэтэрсэн зээлийн хүүг балансаас хасч, балансын гадуур хуримтлуулж тооцож байгаа хүү, шүүхэд шилжүүлэн хуримтлуулж тооцохыг зогсоосон зээлийн хүүг бүртгэнэ. Үүнд: үнэт цаасны эрсдэлийн сангаас хаасан үнэт цаас, зээлийн эрсдэлийн сангаас хаасан зээл, өмчлөх бусад хөрөнгийн эрсдэлийн сангаас хаасан хөрөнгө, авлагын эрсдэлийн сангаас хаасан авлага, үнэт металл эрсдэлийн сангаас хаасан хөрөнгө, балансын дотуурх хуримтлуулж тооцохыг зогсоосон хүү хамрагдана.

3.6.4. Дериватив санхүүгийн хэрэгсэл

Валютын зах болон хөрөнгийн зах дээр гадаад валют, үнэт металл, үнэт цаас зэрэг аливаа актив хөрөнгийг арилжихаар хийгдэж байгаа спот, своп, форвард, хейджийн хэрэгсэл, опцион болон бусад гэрээ хэлцлүүдийн гэрээнд заасан үнийн дүнгээр балансын гадуурх холбогдох дансанд бүртгэнэ.

3.6.5. Харилцагчийн өмнөөс батлан даасан хөрөнгө

Банкнаас үзүүлэх үнэт цаасны хадгаламжийн үйлчилгээ /кастодиан/, хөрөнгө оруулалтын сангийн үйлчилгээ, бусад үйлчилгээг хамруулна.

Банкнаас үзүүлэх үнэт цаасны хадгаламжийн үйлчилгээ буюу кастодиан банк нь харилцагчийн үнэт цаасыг хадгалах, үнэт цаас өмчлөхтэй холбоотой бусад эрхийг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой үйлчилгээ бөгөөд Банк “Кастодиан тусгай зөвшөөрлийн болон үйл ажиллагааны журам”-ын дагуу энэ үйл ажиллагааг эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан тохиолдолд балансын гадуурх бүртгэнэ.

3.6.6. Барьцаанд тавьсан хөрөнгө

Татан төвлөрүүлсэн санхүүжилтийн эх үүсвэрийн барьцаанд тавьсан хөрөнгийг хамруулна. Үүнд: барьцаанд тавьсан өөрийн хөрөнгө болох үл хөдлөх хөрөнгө, үнэт цаас, үнэт металл зэрэг хөрөнгүүд багтана.

3.6.7. Бусад

Банкнаас гадаад дотоодын банканд худалдааны санхүүжилт болон төлбөр тооцоог түргэн шуурхай хийх зорилгоор нээсэн шугам, бусад компани Банкны өмнөөс удирдах хөрөнгө, эрсдэлийг үлдээсэн болон шилжүүлж худалдсан хөрөнгө, үүрэг хүлээлгүй баталсан зээл болон баталгааны шугам, хүлээж авсан болон хугацаандаа төлөгдөөгүй гадаад, дотоодын инкасс, гадагш явуулсан болон гаднаас ирүүлсэн нэхэмжлэх, хадгалсан үнэ бүхий зүйл, борлуулахаар авсан гадаадын чек, борлуулсан үнэт цаасны чек, мөнгөн тэмдэгт, үнэт цаас, чекийн загвар, банкны ажилд хэрэглэгдэж байгаа мөнгөн тэмдэгт, цахим карт болон бусад зүйлсийг хамруулан ойлгоно.

3.7. Активыг ангилах, эрсдэлийн сан байгуулах

Төрийн банк нь Монголбанкны Ерөнхийлөгч, Сангийн сайдын хамтарсан тушаалаар баталсан “Активыг ангилах, активын эрсдэлийн санг байгуулж, зарцуулах журам” болон СТОУС-д нийцүүлэн хөрөнгө оруулалт, банк, санхүүгийн байгууллагад байршуулсан хөрөнгө, зээл, бусад санхүүгийн болон санхүүгийн бус хөрөнгийн дансад эрсдэлийн сан байгуулах журмыг тусад нь боловсруулан мөрдөж ажиллана.

Дөрөв. НИЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН БОДЛОГО, ТООЦООЛЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТ

Төрийн банк нь баталсан НББ-ийн бодлогыг тууштай, тогтвортой мөрдөж ажиллана. Төрийн банкны НББ-ийн бодлогын баримт бичгийг СТОУС-д заасны дагуу дараах нөхцөлүүдэд өөрчилнө.

- Монгол Улсын хууль тогтоомжоор шаардсан
- СТОУС шинэчлэгдсэн болон шинэ стандартыг мөрдөж эхлэх хугацаа болсон
- Өөрчлөх нь тайлагнал болон бүртгэлийг илүү тохиромжтой болгосон

4.1. НББ-н бодлогын өөрчлөлт

НББ-ийн нийтээр хүлээн зөвшөөрөгдсөн нэг зарчмыг нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн өөр нэг зарчмаар өөрчлөхийг НББ-ийн бодлогын өөрчлөлт гэж ойлгоно. СТОУС-д өөрөөр заагаагүй бол НББ-ийн бодлогын өөрчлөлтийг Монголбанк хүлээн зөвшөөрсөн тохиолдолд дараах зарчмын дагуу тайлагнана.

- Шинэ зарчмыг хэрэглэснээр санхүүгийн тайланд үзүүлэх хуримтлагдсан нөлөөг анхнаас нь хэрэглэж байсан мэтээр хамгийн эхний тайлант үеэс эхлэн нөхөн тооцоолно.
- Цаашид шинэ зарчмаар санхүүгийн тайланд тусгана.

4.2. НББ-ийн тооцооллын өөрчлөлт

НББ-ийн арга зарчмыг өөрчлөхгүйгээр шинэ мэдээлэл, шинэ туршлагын үр дүнд тооцооллыг өөрчлөх, өөрчлөлтийг НББ-ийн тооцооллын өөрчлөлт гэж ойлгоно. Тооцооллын өөрчлөлтийн нөлөөг дараах байдлаар тайлагнана. Үүнд:

- Тооцооллын өөрчлөлт нь зөвхөн тайлангийн хугацаанд нөлөөлөх бол өөрчлөлтийг тайлант үед;
- Тооцооллын өөрчлөлт нь тайлант болон ирээдүйн тайлант үед нөлөөлөх бол хоёуланд нь тайлагнана.

Тав. НИЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН СИСТЕМ БА ДОТООД ХЯНАЛТ

5.1. Нягтлан бодох бүртгэлийн систем, түүний хяналт

5.1.1. Нягтлан бодох бүртгэлийн систем

НББ-ийн систем нь ажил гүйлгээг анхан шатны баримтад үндэслэн зохих дансад бүртгэх, боловсруулах, хадгалах болон хяналт тавих, мэдээ тайлан бэлтгэх, тайлагнах үйл ажиллагааны цогц юм.

Ажил гүйлгээг бүртгэх, боловсруулах: Гүйлгээг анхан шатны баримтад үндэслэн цаг хугацаанд нь, үнэн зөв зохих дансанд нь бүртгэх үйл ажиллагаа. Анхан шатны баримт нь цаасан болон электрон хэлбэртэй байна.

Өдөр тутмын тайлагнал: Өдрийн гүйлгээг өндөрлөсний дараа тухайн өдрийн санхүүгийн гүйлгээг ерөнхий дэвтэр хөтөлж үлдэгдэл тэнцэл, тайлан мэдээнүүдийг гаргах.

Мэдээ, судалгаа хийх: Суурь бүртгэлийн програм, тайлангийн програмаас гарсан тайланг үндэслэн судалгаа хийх, хяналт тавих зорилгоор тайлан, мэдээ боловсруулах үйл ажиллагаа.

Хадгалалт нууцлал: Ажил гүйлгээ, тайлан мэдээ, судалгааны баталгаажуулагдсан баримт мэдээллийг цаасан болон электрон хэлбэрээр тодорхой хугацаанд архивлан хадгалах, харилцагчийн болон банкны дотоод мэдээллийн нууцлалыг хангаж ажиллах.

5.1.2. Нягтлан бодох бүртгэлийн хяналт

НББ-ийн хяналт, шалгалт нь бүртгэлийн явц дах алдаа, зөрчил илрүүлэх, тохируулах, залруулах, алдаа гаргахаас урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны цогц юм.

5.1.2.1. НББ-ийн системийн бүрэлдэхүүн тус бүрт хяналтыг дараах хэлбэрээр тавина.

Шат дараалсан хяналт, шалгалт гэж хийгдсэн гүйлгээг албан тушаалын шат дарааллын дагуу хянах үйл ажиллагааг ойлгоно.

Гурвалсан хяналт, шалгалт гэж хийгдсэн гүйлгээг албан тушаалын шат дараалал харгалзахгүйгээр хянах үйл ажиллагааг ойлгоно. Гурвалсан хяналтыг их дүнтэй гүйлгээний хувьд хийнэ.

Тайлангийн хяналт гэж санхүүгийн тайлан мэдээ авах байдлаар нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавих үйл ажиллагааг ойлгоно.

Газар дээрх хяналт гэж хийгдсэн гүйлгээ ба анхан шатны баримтын бүрдлийг шалгах замаар бүртгэлийн хяналт, шалгалтыг газар дээр очиж хийх үйл ажиллагааг ойлгоно.

5.1.2.2. НББ-ийн хяналтыг хэрэгжүүлэх системийн элемент тус бүрийн хувьд дараах байдлаар хянана.

5.1.2.2.1. Ажил үйлчилгээний бүртгэл, боловсруулалтын хяналт

“Ажил гүйлгээний бүртгэл, боловсруулалтын хяналт” гэж дотоодын болон харилцагчийн дансыг нээх, гүйлгээний анхан шатны баримтыг хүлээн авч гүйлгээг зохих дансанд бүртгэх үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг ойлгоно. Ажил гүйлгээний хяналт нь дараах төрөлтэй байна. Үүнд:

- Баримтын бүрдлийн хяналт;
- Данс гүйлгээний бүртгэлийн хяналт;
- Програмын хяналт;
- Эрсдэлийн хяналт.

“**Баримтын бүрдлийн хяналт**” гэж “Банк эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хууль”, түүнд нийцүүлэн гаргасан төлбөр тооцооны холбогдох журамд заасны дагуу гүйлгээний болон данс нээх баримтын бүрдлийг хянах үйл ажиллагааг ойлгоно.

“**Данс гүйлгээний бүртгэлийн хяналт**” гэж дансны мэдээлэл нь батлагдсан дансны төлөвлөгөөний дагуу байгаа эсэх, журналын бичилт нь зөв хийгдсэн эсэхийг хянах үйл ажиллагааг ойлгоно.

“**Програмын хяналт**” гэж банкны хэрэглэж буй суурь бүртгэлийн програмын үйлдэл үнэн зөв байгаа эсэх, бүртгэлийн програм нь банкны үндсэн үйл ажиллагаанд хэрэглэгдэж буй бусад програмуудтай тохирч, үйлдэл болон үлдэгдэл таарч байгаа эсэхийг хянах үйл ажиллагааг ойлгоно.

“**Эрсдэлийн хяналт**” гэж тухайн ажил гүйлгээ хийгдснээс учирч болзошгүй эрсдэлийг хянах үүднээс ажил гүйлгээний шинж чанар, харилцагчийн банктай харилцсан түүх болон бусад субъектив хүчин зүйлсийг ажил гүйлгээг хийх явцдаа сайтар анхаарч хянах үйл ажиллагааг хэлнэ.

5.1.2.2.2. Хадгалалт нууцлалын хяналт

“**НББ-ийн хадгалалтын хяналт**” гэж НББ-ийн баримтыг хадгалах үйл ажиллагааны хяналтыг ойлгоно. Энэ нь баримтын хадгалалтын хяналт, электрон хадгалалтын хяналт гэсэн 2 хэсэгтэй байна.

“**Баримтын хадгалалтын хяналт**” гэж НББ-ийн бүх төрлийн баримтууд, тайлан, мэдээ, судалгааны материалуудыг банкны холбогдох журам, зааварт заасны дагуу хадгалах үйл ажиллагаанд хяналт тавихыг ойлгоно.

Энэхүү бодлогын баримт бичгийг Төрийн банкнаас бичгээр авсан зөвшөөрөлгүйгээр аливаа хэлбэрээр хувиулж тараах, нийтийн хүртээл болгохыг хориглоно.

“Электрон хадгалалтын хяналт” гэж НББ-ийн гүйлгээ, холбогдох тайлан мэдээ, судалгааны материалуудыг банкны холбогдох электрон архивын журамд заасны дагуу хадгалалтад хяналт тавихыг ойлгоно.

“Нягтлан бодох бүртгэлийн нууцлалын хяналт” гэж харилцагчийн болон банкны дотоод мэдээллийн нууцлалыг банкны холбогдох нууцын журамд заасны дагуу хадгалагдсан эсэхэд тавих хяналтыг ойлгоно.

5.1.2.2.3. Тайлангийн хяналт

“Тайлангийн хяналт” гэж санхүүгийн тайлан цаг хугацаандаа үнэн зөв гарсан эсэхэд тавих хяналтыг ойлгоно.

5.2. Нягтлан бодох бүртгэлийн системд оролцогчид, тэдгээрийн үүрэг

НББ-ийн системд дараах үндсэн чиг үүрэгтэй субъектүүд оролцоно.

Нягтлан бодох бүртгэлийн ажил гүйлгээг хэрэгжүүлэгч: гэж харилцагчийн болон дотоодын дансдтай холбогдолтой бүх мэдээллийг програмд үнэн зөв оруулах, санхүүгийн гүйлгээг үнэн зөв бүртгэх үүрэгтэй. НББ-ийн ажил гүйлгээг хэрэгжүүлэгчид дараах албан тушаалтнууд хамрагдана. Үүнд:

- Ерөнхий нягтлан бодогч;
- Харилцааны ахлах менежер;
- Харилцааны менежер;
- Нягтлан бодогч;
- Ахлах теллер;
- Теллер, вип теллер, мэргэшсэн теллер;
- Системийн оператор.

Хамаарах ажил үүргийн хүрээнд гүйлгээ хийх шийдвэр бичигч, баталгаажуулагч: Өөрийн ажил үүргийн хүрээнд хийгдэх санхүүгийн гүйлгээний шийдвэрийг бичиж, удирдлагаар баталгаажуулна. Шийдвэр бичигч нь дангаар шийдвэр гаргах эрхгүй бөгөөд шат дарааллын дагуу гарын үсэг зурж, баталгаажуулсанаар гүйлгээ хийх шийдвэр хүчин төгөлдөр болно.

- ~~Ерөнхий захирал;~~
- ~~Тэргүүн дэд захирал;~~
- ~~Дэд захирал;~~
- Гүйцэтгэх захирал
- Газрын захирал;
- Тухайн ажил үүргийн чиглэлээр шийдвэр гаргах эрх бүхий хэлтсийн захирал, албаны менежер, ажилтан
- Салбарын захирал;
- Тооцооны төвийн эрхлэгч;
- Хөрөнгө зохицуулалтын хариуцсан газрын дилер, ахлах дилер;
- Харилцааны менежер;
- Ерөнхий нягтлан бодогч;
- Ахлах теллер;

НББ-ийн бодлогын хэрэгжилтэнд ерөнхий хяналт тавигч: НББ-ийн баримт бичгийг боловсруулж, сайжруулах, бүртгэлийн ерөнхий хяналт тавих үүрэгтэй.

- Дотоод аудитын газрын хариуцсан захирал, аудиторууд;
- Дотоод хяналт, шалгалтын хариуцсан газрын захирал, хянан шалгагчид;
- Санхүү хариуцсан дэд захирлын харьяа хэлтэсийн, албаны захирал, мэргэжилтнүүд
- Эрсдэлийн удирдлага, эзэлийн бодлогын хариуцсан газрын захирал, мэргэжилтнүүд

Нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагааг явуулахад дэмжлэг үзүүлэгч: НББ-ийн үйл ажиллагааг хэвийн, найдвартай, тасралтгүй явагдах нөхцөлийг хангах үүрэгтэй.

- Мэдээллийн технологийн хариуцсан газар;
- Хүний нөөцийн хариуцсан газар;
- Салбарын удирдлагын хариуцсан газар;
- Иргэдийн банкны газар Зээл хариуцсан газар;
- Хуульийн хариуцсан газар хэнтээ;
- Аюулгүй байдалын хариуцсан газар;
- Хөрөнгө зохицуулалтын хариуцсан газар;
- Үйл ажиллагааны хариуцсан газар;
- Бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлт, маркетингийн газар; Маркетинг, олон нийт хариуцсан газар
- Байгууллагын банкны газар;
- Комплаенс хариуцсан газар;
- Даатгал хариуцсан газар
- Бизнесийн бодлого, төлөвлөлт хариуцсан газар
- Харилцагчийн үйлчилгээ хариуцсан газар

5.3. НББ-ийн алдаа, хүлээлгэх хариуцлага

5.3.1. Нягтлан бодох бүртгэлийн алдаа

Математик тооцоолол, бүртгэлийн заавар болон бусад холбогдох журам, зааврын хэрэглээний алдаа, баримтыг буруу ашиглаж залилах, хяналт тавиагүй зэрэг шалтгаанаар үүссэн өмнөх болон одоогийн тайлант үеүүдэд гарсан зөрчлийг бүртгэлийн алдаа гэнэ. НББ-ийн алдааг нөлөөлөл, үр дагавраар нь дараах байдлаар ангилна. Үүнд:

5.3.1.1. Балансын алдаа

- Балансын дүнд нөлөөлөх – Балансын дүнд нөлөөлж балансыг бодитой байх ёстой дүнгээс нь их буюу багаар илэрхийлэхэд хүргэсэн алдаа;
- Балансын дүнд нөлөөлөхгүй – Балансын дүнд нөлөөлөхгүй боловч балансын бүлэг дотроо нэг үзүүлэлтийг өөр үзүүлэлт хэлбэрээр харуулсан алдаа.

5.3.1.2. Орлогын тайлангийн алдаа

- Нийт ашгийн дүнд нөлөөлөх – Орлого, зардлын дансыг их, багаар буруу бүртгэсэн алдаа;
- Нийт ашгийн дүнд нөлөөлөхгүй ба татвар ногдох орлогод нөлөөлөх – татварын зорилгоор нэмэгдэж, хасагдах орлого, зардлыг буруу илэрхийлсэн алдаа;
- Нийт ашгийн дүнд нөлөөлөхгүй ба татвар ногдох орлогод нөлөөлөхгүй – татвар ногдох орлогод нөлөөлөхгүй боловч орлого, зардлыг өөр зүйл ангиар бүртгэх алдаа.

5.3.2. НББ-ийн алдааны төрөл

5.3.2.1. Данс, ажил гүйлгээний бүртгэлтэй холбоотой алдаа

- Данс бүртгэхдээ бүтээгдэхүүний код, төрлийн код, харилцагч болон дансны сегментийг буруу сонгосон;
- Ажил гүйлгээг буруу дүнгээр бүртгэсэн;
- Харилцагчийн мэдээлэл буруу, дутуу, шаардлага хангахгүй мэдээлэл оруулсан;
- “Төрийн банкны санхүүгийн бүртгэл хөтлөх заавар”, бусад журмыг санаатай болон санамсаргүйгээр баримтлаагүйгээс буруу гүйлгээ хийсэн.

5.3.2.2. Тооцооллын алдаа

- Програмын тооцооллыг хянаагүй;
- Програмаар тооцдоггүй бусдад төлөх хүүгийн тооцоо, бусдаас авах хүүгийн орлогын тооцоог буруу тооцоолсон;
- Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийн тооцоо, болзошгүй алдагдлаас хамгаалах сангийн тооцоог буруу тооцоолсон;
- Үнэт цаасны хямдруулалт, урамшууллын хорогдуулалтыг буруу тооцсон.

5.3.2.3. Ажил гүйлгээг цаг хугацаанд нь бүртгээгүй алдаа

- Хоорондын тооцоо зөрүүлсэн;
- SWIFT-ийн гүйлгээг дотоодын бүртгэлд тухай бүрт нь тусгаагүй;
- Банк хоорондын гүйлгээг тухай бүрт нь оруулаагүй;
- Картын авлага, өглөгийг тухай бүрт нь хаагаагүй;
- Өдрийн эцэст хаагддаг түр дансдыг хаагаагүй;
- Програмд тухайн өдрийн албан ханшийг буруу оруулсан;
- Элэгдлийн зардлыг тухайн тайлант хугацаанд бүртгээгүй;
- Орлого, зардлын гүйлгээг тухай бүр хийгээгүй;
- Урьдчилж төлсөн зардлуудыг журмын хугацаанд нь хаагаагүй;
- Үндсэн хөрөнгийн програмд бүртгэсэн гүйлгээг суурь бүртгэлийн програмд дамжуулж бүртгээгүй.

5.3.2.4. Тайлангийн алдаа

- Тайлан, мэдээг балансаас зөрүүтэй гаргасан;
- Тайлан мэдээний доторх үзүүлэлтүүдийг буруу гаргасан;
- Холбогдох тайлан мэдээг хугацаа хожимдуулсан, олон дахин шаардуулсан;
- Бусад.

5.3.3. НББ-ийн алдаанд хүлээлгэх хариуцлага

НББ-ийн алдаа гаргаж банк болон харилцагчдад хохирол учруулсан төлбөр тооцоо саатуулсан нь иргэний, захиргааны, эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол гэм буруутай ажилтан, албан тушаалтанд “Банк эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хууль”, “Хөдөлмөрийн тухай хууль”, “Хөдөлмөрийн дотоод журам” болон бусад холбогдох журамд заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

Компанийн засаглалтай холбоотой мэдээлэл:

Төрийн банкны Хувьцаа эзэмшигчдийн 2020 оны 4 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 02 дугаар шийдвэрээр М.Батжаргал, С.Цэнд-Аюуш, Д.Энжжаргал Төрийн банкны Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн хараат бус гишүүдээр, 2022 оны 6 дугаар сарын 15-ны өдрийн Хувьцаа эзэмшигчдийн 03 тоот тогтоолоор Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргаар Б.Тэлмүүн, ердийн гишүүдээр Б.Ганбат, Б.Сүх-Очир, Г.Золбоо, Л.Сонор, Д.Цолмон нар ердийн гишүүдээр шинэчлэн томилогдож “Төрийн банкны дүрэм”-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж, банкны үйл ажиллагааны хэвийн тогтвортой байдлыг бүрэн хангаж ажиллаж байна. Төрийн банкны бүтэц зохион байгуулалт ТУЗ-ийн 2023 оны 02 дугаар сарын 17-ны өдрийн 27 дугаар тогтоолоор шинэчлэгдсэн батлагдсан.

ТУЗ-ийн гишүүдийн мэдээлэл:**ТУЗ-ийн дарга:**

- Б.Тэлмүүн - Сангийн яамны Татварын бодлогын газрын дарга. МУИС-ийн Олон улсын харилцааны сургуульд олон улсын эдийн засгийн харилцаа бакалавр, СЭЗДС-д Санхүүгийн удирдлагын бакалавр, МУИС-ийн Хууль зүйн сургуульд олон улсын эрх зүйн магистр, АНУ-ын Корнеллийн Их сургуульд эдийн засаг, санхүүгийн бодлогын чиглэлээр нийтийн удирдлагын магистрын зэргээр тус тус боловсрол эзэмшсэн. 2010-2022 онд Сангийн яаманд Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газарт мэргэжилтэн, хэлтсийн дарга, газрын дарга, Татварын ерөнхий газрын дэргэдэх Татварын маргаан таслах зөвлөлийн гишүүн, даргаар тус тус ажилласан ажлын туршлагатай.

Гишүүд:

- Б.Ганбат - Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын тэргүүн дэд дарга. ЗХУ-ын Дотоод явдлын яамны Академийн хууль эрх зүй бакалавр, ИБУИНВУ-ын Коммонвелт хуулийн коллежид Хууль эрх зүйн магистрын зэргээр тус тус боловсрол эзэмшсэн. 1995-2016 онд Сангийн яаманд хуулийн зөвлөх, мэргэжилтэн, ахлах мэргэжилтэн, хэлтсийн дарга, Сайдын зөвлөлийн нарийн бичгийн дарга, газрын орлогч дарга, газрын дарга, Монголбанкны Хууль, эрх зүйн газрын захирал, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын дарга, Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газарт газрын дарга, Тэргүүн дэд даргаар тус тус ажилласан ажлын туршлагатай. Монгол Улсын гавьяат хуульч. ТУЗ-ийн дэргэдэх Нэр дэвшүүлэх хорооны гишүүн.

- Б.Сүх-Очир – Сангийн яамны Санхүүгийн бодлогын газрын дарга. МУИС-д эдийн засгийн математик загварчлалын бакалавр, Австралийн Холбооны Улсын Сидней их сургуулийн эдийн засгийн онолын магистрын зэргээр тус тус боловсрол эзэмшсэн. 2005-2022 онд Сангийн яамны Төрийн сангийн газар, Дотоод аудит, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний газарт мэргэжилтэн, хэлтсийн дарга, Санхүүгийн бодлогын газрын Өрийн удирдлагын хэлтсийн дарга, тус газрын даргаар тус тус ажилласан туршлагатай. ТУЗ-ийн дэргэдэх Аудитын хорооны гишүүн.

- Г.Золбоо – Сангийн яамны Санхүү, төсвийн судалгааны газрын дарга. МУИС-ийн Эдийн засгийн сургуулийн банкны эдийн засагч бакалавр, ИБУИНВУ-ын Уельсийн их сургуулийн олон улсын бизнесийн менежментийн чиглэлээр боловсрол эзэмшсэн. 2013-2022 оны хооронд Сангийн яаманд зөвлөх, хэлтсийн дарга, газрын даргаар тус тус ажилласан ажлын туршлагатай. ТУЗ-ийн дэргэдэх Эрсдэлийн удирдлагын хорооны дарга.

- Л.Соноор – Сангийн яамны Санхүүгийн бодлогын газрын Санхүүгийн зах зээл, даатгалын хэлтсийн дарга, АНУ-ын Такома коммюнити коллежийн Бизнесийн удирдлага, АНУ-ын Вашингтоны их сургуулийн Санхүү, бизнесийн удирдлагын бакалавр зэргээр боловсрол эзэмшсэн. 2015-2022 онд Сангийн яаманд Санхүүгийн бодлогын газарт зөвлөх, мэргэжилтэн, хэлтсийн даргаар тус тус ажилласан ажлын туршлагатай. ТУЗ-ийн дэргэдэх Нэр дэвшүүлэх хорооны гишүүн.

- Д.Цолмон - Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны Хууль зүйн бодлогын газрын дарга, МУИС-ийн Хууль зүйн сургуулийн хууль, эрх зүйч бакалавр, АНУ-ын Калифорнийн Беркли их сургуулийн Хуулийн сургуулийн хууль эрх зүйч магистрын зэргээр боловсрол эзэмшсэн. 2010-2022 онд хуулийн фирмд хуульч, ахлах хуульч, Ерөнхийлөгчийн тамгын газарт Ерөнхийлөгчийн гадаад бодлогын зөвлөхийн туслах, Хууль зүй, дотоод хэргийн яаманд Сайдын зөвлөхийн туслах, мэргэжилтэн, шинжээч, газрын даргаар тус тус ажилласан ажлын туршлагатай. ТУЗ-ийн дэргэдэх Цалин урамшууллын хорооны гишүүн.

- Хараат бус гишүүн М.Батжаргал - Хөдөө аж ахуйн дээд сургуулийг эдийн засагч бакалавр, эдийн засгийн ухааны магистрын зэргээр боловсрол эзэмшсэн. 1975-1989 онд Улсын банканд эдийн засагч, орлогч дарга, Увс аймгийн Арбитр - Ерөнхий арбитрч, 1993-2008 онд Монголбанканд газрын захирал, ерөнхий захирал, ахлах ажилтан, ахлах хянан шалгагч, Хяналт шалгалтын хэлтсийн захирал, Дотоод аудитын газрын ахлах хянан шалгагч, аудитын зөвлөхөөр тус тус ажилласан ажлын туршлагатай. Монгол Улсын гавьяат эдийн засагч. ТУЗ-ийн дэргэдэх Цалин урамшууллын хорооны дарга, Аудитын хороо болон Нэр дэвшүүлэх хорооны гишүүн.

- Хараат бус гишүүн Д.Энхжаргал –ОХУ-ын Эрхүүгийн улс Ардын аж ахуйн дээд сургуулийн Санхүү банкны эдийн засагч бакалавр, АНУ-ын Вандербилдын их сургуулийн Эдийн засгийн хөгжлийн магистр, ИБУИНВУ-ын Сити их сургуулийн судлаач докторант, Лондонгийн их сургуулийн судлаач докторантын зэргээр тус тус боловсрол эзэмшсэн. 1986-1991 онд Улсын банкны Ерөнхий хороонд зээлийн эдийн засагч, 1991-2015 онд Монголбанканд эдийн засагч, газрын захирал, Ерөнхий эдийн засагч, Ерөнхийлөгчийн зөвлөх, Дэд ерөнхийлөгч, Лондон дахь Монголбанкны Төлөөлөгчийн газрын захирал, Санхүүгийн хөгжлийн стратегийн зөвлөхөөр тус тус ажилласан ажлын туршлагатай. ТУЗ-ийн дэргэдэх Нэр дэвшүүлэх хорооны дарга, Эрсдэлийн удирдлагын хорооны гишүүн.

- Хараат бус гишүүн С.Цэнд-Аюуш – Санхүүч, ОХУ-ын Эрхүү хотын Улс Ардын Аж Ахуйн дээд сургуульд санхүүч бакалаврын зэргээр боловсрол эзэмшсэн. 1978-2015 онд Сангийн яаманд Төсвийн бодлого, төлөвлөлтийн газар мэргэжилтэн, ахлах мэргэжилтнээр тус тус ажилласан ажлын туршлагатай. Монгол Улсын гавьяат эдийн засагч. ТУЗ-ийн дэргэдэх Аудитын хорооны дарга, Эрсдэлийн удирдлагын хороо болон Цалин урамшууллын хорооны гишүүн.

Гүйцэтгэх захирал:

- Ө.Гантөр – “Төрийн банк” ХК-ийн Гүйцэтгэх захирал. СЭЗДС-ийг Банк санхүүч, бакалавр, KDI School of PPM Korea сургуулийг Удирдлагын ухааны магистрын зэргээр боловсрол эзэмшсэн. 1996-1997 онд “Монком” ХХК-д Нягтлан бодогч, 1997-1999 онд “ММ Инвест” банканд эдийн засагч, 1999-2011 онд Монголбанканд Хянан шалгагч, Ахлах хянан шалгагч, 2011-2013 онд Төрийн банканд Дэд захирал, 2013-2018 онд Монголбанканд Ахлах хянан шалгагч, 2018-2019 онд Төрийн банканд Байгууллагын банкны газрын захирал, 2019-2020 онд Төрийн банканд Тэргүүн дэд захирлаар тус тус ажилласан ажлын туршлагатай.

ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын чиг үүрэг:

Төлөөлөн удирдах зөвлөл нь дэргэдээ Эрсдэлийн удирдлагын хороо, Аудитын хороо, Нэр дэвшүүлэх хороо, Цалин урамшууллын хороотойгоор үйл ажиллагаагаа явуулдаг. Уг хороод нь дараах чиг үүрэгтэй бөгөөд улирал бүр хуралддаг.

Эрсдэлийн удирдлагын хороо

ЭУХ нь Банкны үйл ажиллагааны нэгж тус бүрд үүсэж болох эрсдэлийн түвшнийг тодорхойлох, илрүүлэх, эрсдэлийг бууруулах, арилгахад шаардлагатай арга хэмжээг авах зэргээр эрсдэлийн оновчтой удирдлагыг хэрэгжүүлэх, Банкны тухай хууль болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжийн хэрэгжилтийг хянах тогтолцоог бүрдүүлэх, мөнгө угаах терроризмыг санхүүжүүлэх үйл ажиллагаанд өртөх эрсдэлийг үнэлэх чиглэлээр үйл ажиллагааг хэрэгжүүлдэг. ЭУХ нь 3 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй.

Аудитын хороо

Аудитын хороо нь Банкны нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэлийг олон улсын стандартад нийцүүлэх, Төлөөлөн удирдах зөвлөлөөс баталсан банкны стратеги төлөвлөгөө, банкны бодлогын хэрэгжилт, банкны үндсэн үйл ажиллагааны явцад хийгдэх гүйцэтгэлийн болон санхүүгийн үйл ажиллагаатай холбогдох асуудал, түүний үнэн бодит байдалд хяналт тавих, банкны дотоод болон хөндлөнгийн аудитын цар хүрээг тодорхойлох, үр ашигтай хамтран ажиллахад дэмжлэг үзүүлэх, аудитын хараат бус байдлыг багалгаажуулах чиглэлээр үйл ажиллагааг хэрэгжүүлдэг. Аудитын хороо нь 3 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй ба хорооны даргаар хараат бус гишүүн ажилладаг.

Нэр дэвшүүлэх хороо

Нэр дэвшүүлэх хороо нь банкны залгамж халааны бодлогыг тодорхойлох, банкны Хяналтын зөвлөлийн гишүүн, эрх бүхий албан тушаалтанд нэр дэвшүүлэх, сонгон шалгаруулах, гүйцэтгэх захиралтай байгуулах гэрээний нөхцөлийг боловсруулах, ажлын гүйцэтгэлд үнэлэлт өгөх, банкны эрх бүхий албан тушаалтны мэдлэг, чадвар, ажлын туршлагын талаар дүгнэлт гаргах, ашиг сонирхлын зөрчил үүссэн эсэх, ТУЗ-ийн хараат бус гишүүдийн бие даасан, хараат бус байдлыг тогтоох, тэдгээрийг сургах, мэргэшүүлэх болон хувьцаа эзэмшигчдээс Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн хараат бус гишүүнийг сонгох, чөлөөлөх зэрэг асуудлаар мэргэжлийн дэмжлэг үзүүлэх чиглэлээр үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ. Нэр дэвшүүлэх хороо нь 3 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй ба хорооны даргаар хараат бус гишүүн ажилладаг.

Цалин урамшууллын хороо

Цалин урамшууллын хороо нь банкны Хяналтын зөвлөл, ТУЗ-ийн гишүүд, банкны эрх бүхий албан тушаалтны цалин, урамшууллын бодлогыг тодорхойлох чиглэлээрх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ. Цалин урамшууллын хороо нь 3 гишүүний бүрэлдэхүүнтэй ба хорооны даргаар хараат бус гишүүн ажилладаг.

ТУЗ-ийн дэргэдэх хороодын бүрэлдэхүүн

1	Эрсдэлийн удирдлагын хороо	Г.Золбоо	С.Цэнд-Аюуш /хараат бус гишүүн/ Д.Энхжаргал /хараат бус гишүүн/
2	Аудитын хороо	С.Цэнд-Аюуш /хараат бус гишүүн/	М.Батжаргал /хараат бус гишүүн/ Б.Сүх-Очир
3	Нэр дэвшүүлэх хороо	Д.Энхжаргал /хараат бус гишүүн/	М.Батжаргал /хараат бус гишүүн/ Л.Сонор
4	Цалин урамшууллын хороо	М.Батжаргал /хараат бус гишүүн/	С.Цэнд-Аюуш /хараат бус гишүүн/ Д.Цолмон

Мэдээлэл бэлтгэсэн:
ТУЗ-ийн нарийн бичгийн дарга

/Э.Уянга/